Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

◆ № 58 (558) ◆ Вівторок, 30 березня 1993 року ◆ Ціна 15 крб.

УРЯД БІЛЬШЕ НЕ ОБМАНЮВАТИМЕ СЕЛЯН

Близько трильйона карбованців виділяється сільському господарству України в нинішньому році. Побачити на власні очі, яку віддачу дають багатомільярдні дотації, вирішив Прем'єр-міністр України Леонід Кучма, відправившись 27 березня в поїздку по сільськогосподарських районах центральних, південних і західних областей.

Минулої суботи він побував на польових станах, комбікормовому заводі, на машинних дворах, товарномолочних фермах, інших підрозділах колгоспів і радгоспів Київщини, Полтавщини, Дніпропетровщини. А в неділю відвідав Запорізьку і Херсонську області.

Підсумки поїздки по шести центральних і південних областях України Леонід Кучма підбив у Миколаєві 29 березня на регіональній нараді, на якій були присутні представники Президента одинадцяти областей, Республіки Крим і керівники міністерств і відомств. Він заявив, що поки очолює уряд, цей уряд більше не обманюватиме селян.

КРЕДИТОРИ ГОТОВІ ЗАЧЕКАТИ

У Києві з візитом перебувала делегація Паризького клубу кредиторів на чолі з його президентом Жаном Клодом Тріше.

26 березня делегацію прийняв Прем'єр-міністр України Леонід Кучма. Обговорювалися питання щодо зовнішнього боргу колишнього СРСР та його активів.

Наступного дня зарубіжні гості мали зустріч у Верховній Раді України. Обговорювалися шляхи врегулювання фінансової системи в Україні тощо. З українського боку в зустрічі взяли участь керівники ряду постійних комісій ВР, міністерств і відомств. Були присутні також зарубіжні дипломати.

(Прес-комюніке за підсумками зустрічі друкується на 2-й стор.).

ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ ПІДПРИЄМЦІ

Вчора у Києві відбувся перший Всеукраїнський з'їзд підприємців, що мав на меті організаційно оформити створення Всеукраїнського об'єднання підприємців. Із доповіддю про принципи утворення і завдання об'єднання виступив голова Східно-Європейського об'єднання підприємців, президент акціонерного товариства «Українська фінансова група» В. Бабич. Програмні аспекти новоствореного об'єднання виклав президент Спілки орендарів і підприємців України О. Барабаш.

Голова Центру ринкових реформ в Україні В. Лановий коротко виклав принципи економічної політики, що їх сповідуватиме Всеукраїнське об'єднання підприємців.

Докладніше про перебіг подій на з'їзді читайте у наступному номері нашої газети.

* * *

Перша всеукраїнська конференція Спілки незалежних підприємців (СНП), яку очолює народний депутат України Олександр Ємельянов, обговорила у Києві питання участі підприємницьких структур у виконанні державних програм, їх фінансування, кредитування, експортно-імпортну діяльність, залучення іноземних інвестицій. Формувалися пропозиції Президенту і уряду України по усуненню причин, які перешкоджають підприємництву, обговорювався Статут СНП. У конференції взяли участь голова постійної Комісії Верховної Ради України з питань економічної реформи та управління народним господарством Володимир Пилипчук та заступник Голови Верховної Ради України Володимир Гриньов. Найважливішими завданнями СНП вважається формування недержавного сектора економіки в Україні, розвиток несоціалістичних методів господарювання.

СНП вважає стратегію Кабінету міністрів по створенню ринкового середовища за одночасного централізованого управління державними підприємствами найбільш оптимальною для сучасних умов, проте не підтримує рішення, пов'язані з орендними відносинами, зовнішньоторговельними та іншими аспектами діяльності підприємницьких структур.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЗУСТРІЧІ ЗА ОКЕАНОМ

Міністр закордонних справ України Анатолій Зленко завершив перебування в американській столиці.

25 березня він зустрівся з Президентом США Білом Клінтоном у Білому домі. Відбулася зустріч міністра закордонних справ України з міністром оборони США Лесом Аспіном.

Глава зовнішньополітичного відомства України мав також бесіду із заступником міністра фінансів США Лоуренсом Саммерсом, зустрівся з членами Комітету з міжнародних справ Сенату США, виступив у Раді міжнародних відносин — впливовій громадській організації США.

Анатолій Зленко дав прес-конференцію в Національному клубі преси США, де відповів на численні запитання американських і зарубіжних журналістів, акредитованих у Вашингтоні.

У переговорах з українського боку взяв участь посол України в США Олег Білорус.

ПРЕЗИДЕНТ І СПІКЕР ЗАЛИШАЮТЬСЯ. ЧИ НАДОВГО?

У результаті таємного голосування депутатів Верховної Ради Росії з приводу імпічменту Президента й довіри спікеру обидва залишилися на своїх постах. За відставку Б. Єльцина проголосувало 617 депутатів (що менше 2/3 загальної кількості голосів), проти — 268, у Р. Хасбулатова, відповідно, за відставку — 339, а 558 — проти.

Наступного дня деякі депутати, очевидно, невдоволені результатами таємного голосування, розпочали дискусію щодо нецільних мітингів поблизу Кремля. Звинувачення Б. Єльцина в підбурюванні натовпу звучало настільки часто, що спікер парламенту знову почав розвивати тему про можливий перегляд питання імпічменту Президента й повторного голосування. Більшість депутатів погодилася з позицією спікера і доручила редакційній комісії підготувати «жорстке рішення» з цього питання.

Лише потім з'їзд почав розглядати перше питання, внесене до порядку денного: «Про невідкладні заходи щодо збереження конституційного ладу».

Для проведення весняних польових робіт розпорядженням Кабінету Міністрів України Держкомрезерв має відпустити концерну «Украгротехсервіс» 50 тисяч тонн дизельного пального за рахунок незнижуючого запасу. В III кварталі цього року Держкомнафтогаз поверне вказану кількість пального Держкомрезерву.

Микола БАГРОВ:

«Я ЗА СИЛЬНУ ПРЕЗИДЕНТСЬКУ ВЛАДУ»

26 березня у Сімферополі продовжувала свою роботу XI сесія ВР Криму. В результаті тривалої дискусії була прийнята постанова «Про відведення землі для розселення депортованих народів». У ній зазначається, що для цього необхідно 3,5 тисячі гектарів землі. У ряді регіонів півострова вказане питання вирішується позитивно. Але не скрізь. Зокрема, загострюється ситуація в курортних містах і Джанкої. Сесія ВР Криму постановила: Алуштинській, Ялтинській, Феодосійській, Керченській, Судацькій, Джанкойській і Сакській міським Радам народних депутатів разом із зацікавленими державними службами до 15 квітня нинішнього року відвести й зарезервувати передбачені квотою розселення земельні масиви, і, в міру прибуття громадян, безперешкодно надавати їм земельні ділянки і майданчики для будівництва житла.

Прийнято також кілька постанов про щорічні пам'ятні дні в Республіці Крим. Ви-

(Закінчення на 2-й стор.)

Читайте в номері

В наступному випуску

ВІЧНІСТЬ, ЯКА НАЗИВАЄТЬСЯ ТЕАТРОМ

НА «ПИРІЖКИ» ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ОПЕРИ

ПРИЙШЛО СИВЕ ТОВАРИСТВО—ВЕТЕРАНИ ТВОРЧИХ СПІЛОК

А відбулося це, мабуть, уперше і саме 27 березня, у Міжнародний день театру. Зібралися люди, на плечах яких наша культура вистояла, втрималася. Бо, як сказав Леонід Кравчук, вітаючи присутніх, за всіх часів були митці, котрі давали людям моральні орієнтири. І ми не повинні забувати про їхній духовний внесок. Досвід ветеранів потрібен, щоб воскресити святі для українців поняття — непербутність родинного вогнища, людську гідність, любов, совість.

Коли біля образів гасне лампадка, а життєвий і духовний досвід ветеранів списується в архів, у екології душі утворюється небезпечний вакуум. Непоправних втрат зазнає молодь, спустошується суспільство. Про це особливо гостро подумалося, коли в концерті для гостей аріозо Вертера з опери Масне «Вертер» виконував Петро Білинник. Дивовижної краси й сили голос майже 90-річного співака захопив усіх у залі. Потім, за столами з пиріжками, багато хто щиро зізнавався, що й забули вже про цього видатного співака. А Петро Сергійович, виявляється, живе серед нас. Мені він сказав (до речі, він — прекрасний співрозмовник, жвавий, дотепний), що міг чимало дати молоді. Та не відбулося. Ще наприкінці 50-х років його «попросили» з опери... Людей, котрі пережили подібні ситуації, було чимало того дня поруч.

Але ще не все втрачено. Й добра ініціатива Фонду підтримки культури та мистецтва, який очолила Ада Роговцева, як і конкретні заходи уряду, допоможуть відродити спадкоємність традицій у духовному ланцюжку суспільства. Власне, ця зустріч у Національній опері й була першою привселюдною акцією з метою привернення уваги до проблем людей, котрі своєю працею вберегли нашу культуру від руйнації. Поєднати мудрість з молодою енергією — чи не гуманно?

Присутніх привітали також Лесь Танюк, Анатолій Мокренко, Ада Роговцева, Юлія Волхонович, студентка театрального інституту імені Карпенка-Карого. У зустрічі взяли участь Іван Дзюба, Микола Жулинський.

А потім справді були пиріжки, солодкий стіл. Не шикарний, але накритий з добрими намірами продовжити й далі дарувати людям тепло душі.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

На знімку: під час зустрічі.

Фото Сергія Ковальчука.

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про виконуючого обов'язки Першого віце-прем'єр-міністра України

Призначити Євтухова Василя Івановича виконуючим обов'язки Першого віце-прем'єр-міністра України.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
26 березня 1993 року

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про грубі порушення законодавства Представником Президента України у Полтавському районі Полтавської області

При розподілі легкових автомобілів, які надійшли Полтавський район Полтавської області для ліквідації заборгованості працівникам сільського господарства за здачу у 1991 році сільськогосподарської продукції, Представник Президента України в цьому районі Вовк Василь Гаврилович на порушення вимог пунктів 3, 5 статті 6 Закону України «Про Представника Президента України» не зупинив незаконного рішення профспілкового комітету Полтавського районного управління сільського господарства від 16 жовтня 1992 року про виділення легкових автомобілів керівникам цього управління та дав згоду на придбання ними вказаних автомобілів, чим сприяв порушенню порядку продажу легкових автомобілів, передбаченого постановою Кабінету Міністрів Української РСР від 4 липня 1991 року № 67.

За порушення трудових обов'язків Представнику Президента України у Полтавському районі Полтавської області Вовку Василю Гавриловичу оголосити догану.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
25 березня 1993 року

ПРЕС-КОМЮНІКЕ
27 березня 1993 року м. Київ

26 і 27 березня 1993 року у Києві відбулися переговори між делегацією, очолюваною Прем'єр-міністром України паном Леонідом Кучмою, та делегацією країн «групи 7» та інших країн-кредиторів колишнього Радянського Союзу, очолюваною паном Жаном-Клодом Тріше.

Ці переговори були дуже позитивними і обидві Сторони досягли порозуміння за такими пунктами:

1. Враховуючи нинішню ситуацію, країни-кредитори готові не вимагати від України будь-яких виплат по їх претензіях, що випливають з боргу колишнього Радянського Союзу, на який буде розповсюджуватися угода з Росією про відстрочення до того часу, поки не буде досягнуто домовленості між Україною і Росією щодо боргу та активів колишнього Радянського Союзу.

2. Країни-кредитори нададуть Україні повну інформацію щодо умов угоди з Росією про відстрочення, як тільки її буде укладено. Ця угода, у відповідності з підписаним Росією Меморандумом про взаєморозуміння від 28 жовтня 1991 року, буде розповсюджуватись на всю суму боргу колишнього Радянського Союзу.

3. Країни-кредитори зазначають, що це рішення не впливатиме на результат українсько-російських переговорів щодо досягнення домовленості відносно боргу і активів колишнього Радянського Союзу. Вони продовжують наполягати на тому, щоб Росія, як і Україна, якомога швидше завершили свої двосторонні переговори стосовно боргу і активів колишнього Радянського Союзу.

Це порозуміння є вирішальним кроком в напрямку врегулювання фінансових стосунків між Україною та країнами-кредиторами.

Екологія

«Ядерну кладку» для законодавців робитимуть фахівці

Мінприроди провело «круглий стіл» «Ядерна та радіаційна безпека як складова екологічної». Крім фахівців Мінприроди, в ньому взяли участь представники Мінчорнобиля, Міністерства охорони здоров'я, Держкоматому, Держатоменергонагляду України. Комісію Верховної Ради з питань Чорнобильської катастрофи представляв народний депутат України В. Усатенко.

Обговорюючи проблеми захоронення радіоактивних відходів, начальник управління дезактивації Мінчорнобиля В. Акінфієв повідомив, що невдовзі має бути визначений майданчик для захоронення радіоактивних відходів середньої і низької активності. Щодо високоактивних відходів, зокрема відпрацьованого ядерного палива, то справа, на його думку, поки що не йде далі розмов. Та й у світі ще не визначилися щодо місць і методів їх захоронення. Тому сподіватися на допомогу ззовні, мабуть, марно. Потрібне національне радіаційне сховище. Треба дати лад і підприємствам, які збирають і ховають відходи. З шести таких підприємств, додав В. Акінфієв, працює лише одне, роботу другого — у Львівській області — заблокувала місцева влада. Решта — у занедбаному стані.

Щоб уникнути недбалого поводження з радіаційними джерелами, що їх використовують в різних технологіях (іноли просто гублять), треба налагодити їх повний облік, сказав В. Усатенко. Такий реєстр вже створюється. Потрібен, безперечно, ретельний облік і ядерних матеріалів.

Постало питання, чи здатне Мінприроди, вважаючи ядерну і радіаційну безпеку за частину екологічної, впливати на ядерно- та радіаційнонебезпечні роботи. Приміром, на обслуговування ядерних боєголовок в Україні.

Начальник управління ядерної та радіаційної безпеки Мінприроди О. Кордюк не запевняв присутніх у всемогутності Мінприроди. Але щодо ядерної зброї він сказав, що у програмі ядерного роззброєння, яку нині розробляють, Мінприроди розробило екологічний розділ і звернулося до Міноборони, де після цього створили відповідну інспекцію, хоча й зовсім невелику.

Проте щоб досягти належного впливу з боку Мінприроди на радіаційно небезпечні процеси і відповідної участі в них інших державних органів, треба усунути дублювання функцій, закріпити за певними органами функції, що їх досі ніхто не виконував, чітко встановити відповідальність. А для цього конче потрібна концепція ядерного регулювання. Її має розробити група фахівців при Комісії Верховної Ради з питань Чорнобильської катастрофи, про що О. Кордюк повідомив ще на початку «круглого столу».

Радник міністра охорони навколишнього природного середовища І. Вовк додав, що Верховна Рада має прийняти концепцію як закон. Це й буде та піч, від якої треба танцювати. Зокрема, при розробці законів про використання ядерної енергії та про поводження з радіоактивними речовинами.

Тож законопроекти, розроблені в окремих відомствах, певне, доведеться переробляти.

Підсумки розмови підбив заступник начальника управління ядерної та радіаційної безпеки Мінприроди К. Рудя. Він переконаний, що саме в хибній системі ядерного регулювання колишнього Союзу, яка призвела до монополізму в атомній галузі, криються причини Чорнобильської катастрофи. Тож, розробляючи концепцію, не можна забувати про цей гіркий урок і треба враховувати світовий досвід: орган, що відповідає за охорону природи, не може бути усунутий від участі в справі ядерної та радіаційної безпеки.

Олексій БРЕУС,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

НАУКА УКРАЇНИ: ЧАС РІШУЧИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Завершились загальні збори Академії наук України, які з 22 по 26 березня проходили в Києві.

У звітній доповіді, яку зробив президент академії Борис Патон, у виступах присутніх говорилось, що, незважаючи на труднощі, викликані економічною кризою, вчені України змогли збагатити вітчизняну і світову науку значними успіхами. Вдалося запобігти руйнуванню наукового потенціалу академії, розпаду її відомих шкіл, наукових колективів.

Загальні збори проаналізували помилки, а це — і монополізм в науці, відставання від життя, концентрація дослідних закладів у великих містах та інші. Це дасть можливість їх своєчасно виправляти, діяти сміливіше, рішучіше прагнути радикальних перетворень. Було визначено пріоритетні напрями діяльності академії.

Загальні збори АН України обрали новий склад Президії АН України та її президента. Ним увосьме став патріарх української науки академік Борис Патон.

Форум завершився обранням віце-президентів АН України. Ними стали Віктор Бар'яхтар, Платон Костюк, Петро Толочко.

Микола БАГРОВ: «Я ЗА СИЛЬНУ ПРЕЗИДЕНТСЬКУ ВЛАДУ»

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

рішено вважати 18 травня — день депортації із Криму кримських татар у 1944 році. — Днем пам'яті жертв депортації Республіки Крим. Цього дня, зазначається у постанові, буде приспущено державні прапори, заборонено проведення розважальних заходів.

Віднині 20 січня — день проведення в 1991 році всекримського референдуму за відновлення кримської автономії буде відзначатися як День Республіки Крим, а 6 травня — день прийняття Конституції Республіки Крим, як День Конституції Республіки Крим.

Прийнята також постанова «Про встановлення святкових днів для громадян Республіки Крим, які сповідують іслам». Такими святами у мусульман є Ураза-Байрам і Курбан-Байрам, які відзначаються навесні і влітку у різні строки за місячним календарем.

Наступне пленарне засідання сесії Верховної Ради Криму вирішено провести 15 квітня.

По закінченні першого етапу роботи сесії була влаштована прес-конференція спікера парламенту Миколи Багрова. У вступному слові він охарактеризував ситуацію в Криму як «таку, що має свої складності», відзначив, що «для нас не могло пройти непоміченим усе те, що відбувається в Росії».

М. Багров висловив свою позицію щодо інституту президентства в Республіці Крим, підкресливши, що вважає: можна обійтися без цього, коли приймалася Конституція, він не ратував за цю структуру. Але Конституція прийнята, у ній зафіксовано інститут президентства. «Я був у Центральній Азії,— сказав Багров. — І бачив, що таке сильна президентська влада. Ми це відчули і в Казахстані, і в Узбекистані, і в Туркменистані. І ніхто там не дозволяє чорнити ім'я президента, не те, що у нас, в Україні, і в Росії. Кажуть, що це для мене структура. Я для себе ще не вирішив, може, навіть не братиму участі у цьому».

Журналістів цікавила доля дачі колишнього Президента СРСР Михайла Горбачова в Форосі. «Тепер це власність України, сказав Багров.— Вона, як і всі інші подібні здравниці, здаватиметься в оренду і за це братимуться гроші».

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

ПОТРЕБА СИЛЬНОГО ЦЕНТРУ

ЗАЯВА

оргкомітету громадсько-політичного об'єднання Трудовий Конгрес України

Україна переживає критичний період своєї історії. Вирішується доля вибору, зробленого народом в 1991 році, майбутнього держави, суспільства, кожного з нас, наших дітей.

Становлення України як держави супроводжується економічною кризою, зубожінням більшості народу, посиленням розбрату в суспільстві, постійною соціальною напругою.

Політика, як і раніше, панує над економікою, виступає при цьому продуктом органів державної влади, які ще й досі не відповіли на питання: яку ж Україну ми будуємо? Вона, політика, виступає також продуктом політичних партій та рухів, що проходять болючий етап формування, амбіційних лідерів, які особисті інтереси чи інтереси певних політичних сил видають за інтереси держави і народу. Тому, поки політики маневрують, а політикани воюють між собою за владу, Україна залишається на роздоріжжі: кризові явища поглиблюються, реформи гальмуються, життя народу погіршується.

Саме в цей час, усвідомлюючи свій громадянський обов'язок, відповідальність за долю держави, добробут її народу, ми, представники депутатського корпусу, трудових колективів з міст і сіл, вчених, підприємців та орендарів, профспілкового руху, молодіжних та інших громадських організацій, заявляємо про свій намір об'єднатися в громадсько-політичне об'єднання — Трудовий Конгрес України.

Вважаємо, що тільки вільний труд і вірність принципам демократії зроблять Україну дійсно незалежною соціальною державою з гарантованими правами людини, відповідальною і підконтрольною народу владою, сучасною ринковою економікою, збалансованими і представленими на всіх рівнях інтересами різних соціальних груп і територій.

ТКУ виходить на політичну арену не з мітингів та страйків і не в момент загальнополітичного піднесення. Наш вихід в цю нелегку для країни годину не для боротьби проти інших і не заради політичних фарсів від імені народу, а для повсякденної копіткої роботи по становленню держави, самоорганізації суспільства на основі реальних інтересів його суб'єктів.

Час зрозуміти, що добробут народу України, міжнародний авторитет держави залежать не від нових суб'єктивістських ревізій історії, не від внутрішніх політичних чвар чи пошуку нових «ворогів». Країну відродить лише послідовна реалізація реалістичної, науково обгрунтованої, економічно розрахованої політики, яка розкує творчі сили трудової людини, викличе до життя нові ефективні форми господарювання, виведе на якісно новий рівень освіту та культуру, підтримає сім'ю, молодь, людей похилого віку, покінчить з корупцією, розгулом злочинності.

Відображаючи реальні соціальні інтереси, прагнучи бути впливовою політичною силою, обстоюючи моральність політики, ТКУ прагнутиме спиратися на всі верстви населення, які живуть на свої трудові доходи, незалежно від видів праці і діяльності, форм власності, місця проживання чи національності. Переконані, що інтереси підприємця, який по-справжньому вболіває за примноження національного багатства, цілком узгоджуються з інтересами робітника, сільського трударя, інженерно-технічного працівника, агронома, вчителя, вченого, лікаря, діяча культури, які спрямовують свою працю, талант, уміння на створення матеріальних і духовних благ.

Ми готові до співробітництва та блокування з усіма політичними силами, що мають своєю метою розбудову в незалежній Україні демократичного, справедливого, солідарного суспільства, діють виключно конституційними засобами, виступають проти політичного екстремізму, мафіозних структур.

Позиція ТКУ — позиція конструктивного центру, здатного стати політичною базою українських реформ.

Історія, в тому числі й гіркий досвід нашої країни, свідчить, що логіка непримиренної боротьби, революційно-радикалістська сверблячка, насильницьке впровадження абстрактних, відірваних від життя схем соціального прогресу неминуче ведуть до трагічних потрясінь, озлоблення, гірких страждань народу, а то й до краху.

ТКУ бачить свою мету в утвердженні суспільства, в основу розвитку якого покладено загальнолюдські цінності, де відносини між працею і капіталом будуватимуться на основі співробітництва і соціального партнерства, яке поступово позбавлятиметься класово-формаційних ознак.

Ми впевнені, що економічні реформи мають бути тісно пов'язані з соціальними гарантіями, бо головне в реформах — людина.

Вважаємо, що соціальна політика має охоплювати всі верстви населення, і передусім працюючих, тих, від кого безпосередньо залежить нагромадження національного багатства, створення матеріальної основи реалізації орієнтованих на все суспільство науково-технічних та соціальних програм.

Дбаючи про докорінне поліпшення змісту і якості всієї системи соціальної інфраструктури суспільства, важливо **не зруйнувати ті соціальні надбання, які вже маємо, які увійшли в життя нашого народу.** Ідеться про безкоштовні для кожної окремої людини загальну та професійну освіту, медичне обслуговування, забезпечення права на житло та робоче місце.

Разом з тим виступаємо за розвиток недержавних форм загальної та фахової освіти, страхової медицини, надання бажаючим пільгових кредитів для придбання та будівництва житла.

Найкращі соціальні програми нічого не варті без реальних кроків по виходу з економічної кризи і ринкової трансформації економіки. Економічна політика ТКУ буде спрямована на здійснення реалістичних, ефективних антикризових заходів, стабілізацію економіки, відтворення та примноження виробничого потенціалу України, розбудову змішаної, державно-регульованої, багатоукладної, соціально спрямованої економіки ринкового типу.

Основна увага приділятиметься структурній перебудові відносин власності. Ставимо за мету забезпечити поетапне перетворення державної власності в ефективно функціонуючу корпоративну власність, де принцип «власність належить всім» трансформується у принцип «власність належить кожному», **де кожен працівник зможе реалізувати себе як працюючий власник.**

Ми виступаємо за забезпечення сприятливих умов всебічного розвитку орендних відносин, цивілізованих форм підприємництва, формування місцевого приватного сектора, малого бізнесу, підвищення їх конкурентної спроможності та ролі у тих галузях економіки, що найбільшою мірою відповідають особливостям цих форм господарювання.

Предметом особливої турботи ТКУ буде здійснення глибокої аграрної реформи, забезпечення ефективного розвитку на селі всіх форм власності і господарювання. Ми за всебічну підтримку процесів розрдержавлення та корпоратизації радгоспів, персоніфікації на пайовій основі власності колгоспів, розвитку фермерства, акціонування та продажу на конкурсній основі державних об'єктів переробної промисловості, заготівлі, сервісних послуг, співвласниками яких мають стати колективні господарства та фермери.

Переконані у необхідності посилення економічної ролі держави, утворення сучасного механізму державного регулювання. Зусилля держави мають бути спрямовані на забезпечення глибокої структурної перебудови народного господарства, інвестиційного процесу, науково-технічного прогресу, підтримку пріоритетних галузей виробництва, захисту фундаментальної і прикладної науки, освіти, культури і мистецтва, системи охорони здоров'я. В той же час будемо робити все для того, щоб державне регулювання не стало перепоною на шляху до загальної ринкової трансформації економіки.

В полі нашого зору постійно будуть проблеми прав і свобод людини, міжнаціональних відносин, забезпечення всім громадянам рівних можливостей для розкриття їх здібностей.

У зовнішніх зносинах пріоритет віддаємо розвиткові добросусідських відносин з найближчими сусідами, і, перш за все, з Росією, зміцненню насамперед економічного співробітництва, встановленню взаємовигідних відносин з європейськими державами, іншими країнами світу. Виступаємо за ініціативну, динамічну, взаємовигідну зовнішню політику, позаблоковий, без'ядерний статус України.

Сподіваємося, що наші прагнення до розбудови України як незалежної, правової, демократичної соціально відповідальної держави, зупинення її економічної саморуйнації, посилення позиції на міжнародній арені близькі та зрозумілі багатьом нашим співвітчизникам.

Впевнені: громадський та патріотичний обов'язок, турбота про сьогоднішній день і майбутнє країни не залишать Вас байдужими.

Якщо Ви поділяєте наші цілі та наміри — створюйте на місцях ініціативні комітети Трудового Конгресу України, активно готуйтесь до Установчого з'їзду Конгресу, який відбудеться в середині квітня 1993 року.

Економіка — мати політики. Це всім відома аксіома. Отже, відповідно, політика — дитя економіки. А в нас сьогодні це дитя стало зухвалим і почало безграмотно, але самовпевнено командувати матір'ю. Результат — відомий.

Ситуація ця значною мірою пояснюється тим, що на політичній сцені сьогодні активно діють в основному крайні сили. Принаймні, щодо їх економічних програм і поглядів. Одні бачать порятунок у різкому зростанні приватного сектора, в необхідності форсувати приватизацію, не дуже замислюючись над моральними факторами, інші, які називають себе соціалістами, а, по суті, є комуністами, хотіли б залишити все як було або внести часткові зміни.

Уряд в цей час коливається, в плані своїх дій пропонує контракти з директорами підприємств, тобто консервування нинішнього директорського корпусу. В якому далеко не всі здатні до ринкових перетворень і мають доволі невиразне поняття про сучасну економіку. Бо сформувалися тоді, коли турботою директорів було ставити питання і пробивати щось в міністерствах і планових органах. А уряд ще й поправ обіцяти цим директорам чималу частку під час корпоратизації підприємств. За що? Уряд можна зрозуміти — він шукає, на кого ж спертись, на яку соціальну базу він може розраховувати, але коригувати його курс треба.

Складність ситуації якраз і полягає в тому, що сьогодні немає в суспільстві серйозної, багаточисельної центристської сили, яка б спиралася на наукові засади управління і взяла на себе всю відповідальність за економічні реформи.

Такою силою, за умови серйозної її підтримки народом, обіцяє стати Трудовий Конгрес України, організація чітко вираженого соціал-демократичного спрямування в європейському розумінні цих термінів. Вона має намір спиратися на наукові засади і сповідує еволюційність і неухильність перетворень в інтересах всіх соціальних груп, всього народу, враховує менталітет народу і прагне створити працюючого власника (менеджера, інженера, робітника, фермера, колгоспника), виражати його інтереси і в ньому мати опору.

Нам треба усвідомлювати, що ринок — не панацея. Для прикладу: Бразилія уже понад сотню років живе в умовах ринку, але як живе? Вісім мільйонів бездомних дітей в цій країні. Ринок має безперечні переваги над адміністративною системою, але йти до нього треба прогнозовано, обгрунтовано, знаючи, які наслідки дає кожний наступний крок. І перекриваючи при цьому кисень мафіозним структурам, які готові скупити народну власність. Натомість відкриваючи шлях для чесного підприємця, який організовує виробництво товару, відкриваючи шлях робітникові до володіння часткою основних засобів виробництва.

Одним словом, Україні сьогодні вкрай потрібна чесна, морально чиста центристська сила, здатна вести чесну, зрозумілу народові, справедливу політику.

Оргкомітет Трудового Конгресу України цілком усвідомлює, що сьогодні багато людей зневірилися у політиці і політиках, вдосталь наслухалися різних крайніх думок, мітингових криків. Але сьогодні (завтра може бути пізно) є нагальна потреба об'єднатися всім порядним людям, заявити про себе як про згуртовану силу, яка має свою політичну волю, інакше й надалі на політичній сцені, а отже, й в економічних перетвореннях, надто велику, несправедливо велику роль відіграватимуть крайні ліві й праві. В цій ситуації більшість суспільства, його зважене, розумне, трудове ядро не може залишатися спостерігачем, мусить консолідуватися.

Отож, шановні читачі, є нагальна потреба до об'єднання.

Ваші пропозиції щодо Заяви, Програми, статуту ТКУ надсилайте за адресою: 252025, Київ-25, вул. Десятинна, 4/6, тел. 220-04-12.

Продиктовано в номер

ПРИСТРАСТІ НАВКОЛО НЕПРОВЕДЕНОГО КОНГРЕСУ

Незважаючи на те, що сесія Севастопольської міськради народних депутатів наклала мораторій на проведення в місті мітингів і зборів, учора тут знову кипіли політичні пристрасті. Кількасот чоловік рано-вранці прийшли до театру ім. А. Луначарського, щоб перешкодити проведенню конгресу українців Севастополя. І хоч його організатори заздалегідь повідомили, що підкоряються рішенню властей і переносять свій захід, шовіністів це не заспокоїло.

Співробітники міліції попередили присутніх, що не допустять проведення мітингу. Тоді депутати Верховної Ради Криму Олександр Круглов і Сергій Шувайников оголосили, що вони проводять зустріч з виборцями.

Передусім ці депутати з активістами обшукали всі приміщення театру і повідомили, що справді ніякого конгресу українці не проводять. Однак тут же було запущену «качку», що, мовляв, спостерігається якийсь рух на проспекті генерала Острякова. Круглов запевнив, що не слід особливо непокоїтись, бо туди вже послано «розвідку», і закликав всіх про всяк випадок не розходитись. Таким ось чином протягом кількох годин підігрівались пристрасті. Під кінець організатори зустрічі наважились дати відбій тривозі, визнавши, що цього разу «підступні рухівці» додержали слова.

І. ГЕРЦ НА ЗАКАРПАТТІ

З кількаденним робочим візитом відвідав Закарпаття міністр зовнішньоекономічних зв'язків України Іван Герц. Він зустрівся з керівниками облдержадміністрації, побував у прикордонному Чопі, де зустрівся з працівниками служб, причетних до експортно-імпортної діяльності України. Міністр цікавився становленням нової структури — «Чоп-інтерпорту», рішення про формування якої днями підписав Президент. І. Герц взяв участь у зборах акціонерів комерційного «Лісбанку», розповів на пресконференції про концепцію зовнішніх економічних зв'язків України.

ОДЕСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ ПОСЛА

Весь минулий тиждень посол Болгарії в Україні Петр Марков провів на Одещині. Саме на цей регіон припадає левова частка взаємозв'язків між Україною та Болгарією.

Посол мав бесіди з керівниками Одеських обласної та міської Рад народних депутатів, облдержадміністрації, взяв участь у зустрічі українських та болгарських бізнесменів у Генеральному консульстві Республіки Болгарія в Одесі. Насиченою була поїздка у компактно заселений болгарами Болградський район.

Досягнуті домовленості дадуть новий поштовх розвиткові традиційних взаємовигідних ділових, а також культурних контактів між нашими країнами.

ПЕРША ПЕРСОНАЛЬНА, ПОСМЕРТНА

Сьогодні у київському музеї Тичини відкривається перша персональна виставка художника-монументаліста, одного з ідеологів руху шістдесятників, Веніаміна Кушніра. Автор не дочекався своєї першої персональної виставки, хоча репродукція з його картини «Трембіта» прикрасила у 60-х роках обкладинку журналу «Лайф». Виставлено 26 робіт автора, серед яких — одна з найкращих, «Аркан». Експозицію розраховано на місяць.

БЕНЗИН З ВУГІЛЛЯ

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, НІКОМУ НЕ ПОТРІБНИЙ

Актуально!

Рік тому «Голос України» вже згадував про цікаву розробку однієї з лабораторій Донецького академічного Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії. Зберігається та дивина в невеличкій колбі, а колба стоїть у сейфі «завлаба» Олександра Осипова, та ще й на найдальшій полиці. Виглядає як жовтувата, прозора і легка масна рідина з характерним запахом, від якого млів серце кожного автомобіліста. Бензин! Та не звичайний «нафтовий», а отриманий з місцевого вугілля низьких марок.

Донецькі вчені не претендують на лаври першості. Ще за другої світової війни німецькі літаки літали на пальному, видобутому зі сланців. Низка заходів по виробництву бензину з вугілля діє сьогодні в ПАР, яка багато років перебувала в міжнародній нафтовій блокаді. Щоб «рідке вугілля» почало давати зиск, пояснював мені на першій зустрічі О. Осипов,— достатньо, аби ціни на нафтопродукти зросли вдвічі. Ось тоді наші виробничники прокинуться. Та надолужувати важко буде...

Не так багато часу минуло, а ситуація на ринку енергоносіїв змінилася докорінно. І вже доводиться чути, що на коксохімічних підприємствах народні умільці майструють щось на зразок самогонних апаратів, аби напувати «горючкою» хоча б заводський транспорт. А що ж науково обґрунтована розробка донецьких дослідників?

Знову дзвоню О. Осипову.

— По-перше, хотів би всіх застерегти відносно пального, що його женуть на коксохімах,— каже вчений.— То здебільшого так зване «легке масло», в якому — азот, сірка та геть увесь спектр ароматики, притаманної коксівному вугіллю. Це швидка смерть для автомобільного двигуна і повільна — для навколишнього середовища.

— А ваше «рідке вугілля» має замовників?

— Дивно, але ні. Двічі ми пропонували цю тему в республіканські програми перспективних наукових напрямів, і жодної реакції «зверху». Трохи підтримують нас лише геологи, бо в них своя біда: розвідали великі поклади «солоного» вугілля у Західному Донбасі, а використати їх навряд чи вдасться, якщо не переробляти за нашими технологіями. Тут своє слово мусять сказати економісти, політики. Зрозуміло, що проект «Рідке вугілля» потребує значних державних вкладень, аби він став прибутковим і екологічно чистим. Але ж і дасть він те саме альтернативне джерело рідкого пального, пошук якого гарячково триває сьогодні в Україні.

Маленька колба з солідними можливостями поки що — на найдальшій полиці.

Володимир ВОЛОВЕНКО.

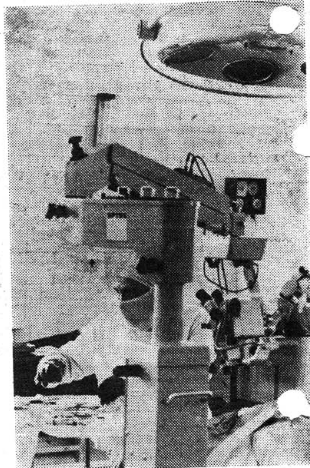
«ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЛІКУЄМО БЕЗПЛАТНО»

Французький бульвар, 49/51. Ця одеська адреса, де знаходиться єдиний в Україні Науково-дослідний інститут зорових хвороб і тканинної терапії, відома у багатьох куточках нашої країни, а також за її межами.

Добра звістка

— Філатовці свято виконують головний наказ свого геніального учителя: наука важлива, але хворий — на першому місці, — говорить директор інституту професор Іван Логай. — Тому кожному новоприбулому приділяємо увагу, навіть якщо у нього немає направлень облздороввідділів та районних лікарів. При цьому громадян України обслуговуємо безплатно. Іноземці з далекого зарубіжжя розраховуються твердою валютою. З січня платними стали послуги і для представників суверенних країн СНД. На цей крок ми пішли не від доброго життя: за останній час у десятки разів подорожчали медикаменти, у сотні разів — обладнання та інструменти.

Але філатовці не знизили рівень і якість обслуговування. Не зменшили і кількість прийому хворих. Як і раніше, через їхні стаціонари проходять за рік 12 тисяч пацієнтів, 11 тисяч з них оперуються лікарями інституту. На сторожі здоров'я людей тут зайнято 210 співробітників, серед яких 25 докторів і 55 кандидатів наук.

На фото: директор УкрНДІ зорових хвороб і тканинної терапії І. Логай; операцію веде доктор медичних наук В. Совко.

Іван ПАВЛЕНКО.

Підказуємо адресу

Щоб не боліли зуби...

— На мій погляд, реклама у нашій країні не існувала як така, якщо, звичайно, порівнювати її з тим, що ми дивилися по зарубіжному телебаченню,— дійшла висновку викладач англійської мови, випускниця вищої школи реклами при інституті журналістики Київського університету Олена Духота.— Нинішня ж — розбійна, дилетантська, занудна. Я ж хочу робити її цікавою, яскравою, технічно грамотною. Пройшовши спеціальний курс у вищій школі реклами, дізналася, як це слід зробити.

Не знаю, як удасться, але хочу зробити переворот, скажімо, у радіорекламі, щоб, слухаючи її, не боліли зуби...

—Ми справді намагаємося дати нашим слухачам якомога ширше уявлення про такий вид творчості, як реклама, — розповів мені науково-методичний керівник цього навчального закладу. Володимир Олійник.— Адже багато людей ще не розуміють, що спеціаліст реклами, маркетингу і громадських зв'язків — це серйозна, престижна і прибуткова професія у бізнесі, якій треба терпляче навчатися.

Основні предмети нашої програми — це науково-практичні основи реклами, специфіка її масових видів, організація рекламного бізнесу, стратегія і тактика рекламної кампанії, тренінги ведучих комерційних телерадіопрограм і газетно-журнальних рубрик, психотехнологія ефективної реклами, її журналістська майстерність.

А як суміжні професії, слухачі проходять курси маркетингу, менеджменту, правознавства, економіки, соціоніки, підприємництва, культури ділового мовлення. І хоч термін навчання надзвичайно стислий — три місяці, викладачі, а це професори, доценти, спеціалісти-практики, забезпечують його найвищий рівень. Сертифікат і рекомендація для працевлаштування відкриває випускникам школи великі перспективи у цій, ще не освоєній сфері діяльності.

А щоб вони впевненіше почувалися, то школа забезпечує їм цікаве стажування у відомих рекламних агентствах, фірмах, спільних підприємствах. Цікава деталь: зарахування провадиться за результатами тесту і співбесіди. Проте треба поспішити — формування групи розпочнеться третього квітня.

...А Олена Духота, очевидно, стане класним спеціалістом з реклами, якщо збирається робити її так, щоб зуби не боліли.

Валентина ПОЛІЩУК.

Реалії

ТЕРПЕЦЬ МОЖЕ УВІРВАТИСЯ

Відділ зв'язків з громадськими, політичними організаціями та рухами облдержадміністрації провів у Чернігові опитування 410 респондентів — робітників, студентів, школярів, а також інженерів, бібліотекарів... З них 6,6 відсотка підтримують дії Верховної Ради, 21,5 — Президента, 41,8 — уряду. Майже 60 відсотків респондентів не заперечують реальність соціального вибуху. Похитнулася віра у громадські організації, партії. 54,1 відсотка опитуваних зовсім збайдужіли до їхніх програм. Симпатії решти респондентів розподілилися так: Рух — 16,9, «Просвіта» — 15,6, ДПУ — 15,5, Спілка комуністів-трудящих — 14,6, Соціалістична партія — 14,6, УРП — 8,2, «Нова Україна» — 8,2, ПДВУ — 5,9.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Ситуація

Закон для представника не писаний?

Подання про усунення порушень Закону України про представника Президента зробив прокурор області Я. Осипов. Адресуючи його голові обласної Ради Володимиру Долиняку, він зазначив, що всупереч статті третій цього закону залишаються депутатами облради представник Президента в області Микола Сухомлин та одинадцять представників у районах, а також деякі працівники держадміністрацій. Коментуючи це подання у газеті «Кіровоградська правда», перший заступник прокурора області В. Мусієнко зазначив: «Єдине, до чого ми прагнемо, дотримання законності. Адже, коли говоримо, що будуємо правову, демократичну державу, то маємо дотримуватися одного з головних принципів демократії — розподілу влади».

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

Вимога одна — відставка

Антиімперський антикомуністичний фронт виступив з ініціативою провести щоденне пікетування Волинської обласної державної адміністрації з вимогою відставки представника Президента України Володимира Блаженчука, а також зміни його команди. А перед цим Блаженчук виступив у обласній газеті «Волинь» із заявою, в якій зазначив: «Тривожить те, що в боротьбі за владу на Волині об'єднуються крайні ліві і крайні праві. Але якщо соціалістична і селянська партії мають реальну можливість висунути своїх представників до вищих органів влади, то чи виграють від відставки адміністрації демократичні сили Волині, представники яких працюють фактично в усіх структурах виконавчої влади області, міст і районів? А вони також нині пропонують мені залишити посаду глави облдержадміністрації».

У день пікетування голова Волинської облради народних депутатів Борис Климчук так прокоментував ці події: «Подібне важко зрозуміти зараз, коли ... час плідної праці в ім'я розбудови України. Помилки в роботі, звичайно, є, але не завжди винні в цьому керівники. Як там не є, а сесія обласної Ради народних депутатів, яка відбудеться 6 квітня ц. р., розгляне заяву В. Блаженчука, яку він мені передав. Саме на сесії і вирішуватиметься питання про довіру сьогоднішній адміністрації».

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

До відома колег

І ДЛЯ ЖУРНАЛІСТІВ БУВАЄ КОНКУРС

Його оголосив прес-центр Чернівецької обласної державної адміністрації. Для участі в ньому запрошуються також кореспонденти всіх республіканських видань.

На конкурс приймаються матеріали, де висвітлюється творча праця в ім'я побудови нашої держави, пропагується досвід, набутий у всіх сферах народного господарства, науки, освіти, культури.

Щоб заохотити журналістів, прес-центр «вибив» у держадміністрації непогані премії — 75, 50, 25 тисяч карбованців.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КОМП'ЮТЕРИ

Знай наших!

В той час, як навколо статусу української та російської мови на сході республіки «ламають списи», фірма «Медіком», до якої, крім лінгвістів, входять фахівці комп'ютерної справи, вже подумує про створення у Харкові центру комп'ютерної україністики.

Першим дітищем «Медікому» була система автоматичного перекладу текстів з російської мови на українську і навпаки. Її охоче використовують скрізь і зокрема, — у Верховній Раді, Кабінеті міністрів, Укрінформі, Держкомкордоні та в інших установах і організаціях. Для перекладу на українську мову, наприклад, російського законодавчого акту потрібно якихось 15—20 хвилин. Причому система піддається навчанню. Ще одна перемога «Медікому» — електронний російсько-український фінансовий словник обсягом більше 12 тисяч термінів. Цей електронний словник взагалі не має аналогів. А нещодавно фірма завершила роботу над створенням автоматизованого робочого місця перекладача Р-ЛЕКС-системи, яка дозволяє перекладати тексти з англійської на українську і навпаки. Словник системи користується термінологією чинного законодавства, а першими його використають перекладачі Верховної Ради. Тісне співробітництво налагоджено також з Музеєм історії України, який потребує україномовних словників з музейної тематики. Найостанніші розробки стосуються системи Лексис, яка істотно полегшує підготовку оригіналів-макетів двомовних словників до друку. Відтепер практично не існує технічних проблем з підготовкою будь-якого словника, бо левову частку роботи виконує комп'ютер.

Таким чином, пропозиція створити у Харкові Центр комп'ютерної україністики видається цілком слушною.

Михайло БЛЕХМАН,
заступник генерального директора Товариства «Медіком».

Харків.

Паралелі

На фото Сергія КОВАЛЬЧУКА: а це вже митниця залізничного вокзалу Києва. Щодня вивозиться товарів на мільйони карбованців за межі України, особливо в Закавказзя і Польщу.

ВИВОЗЯТЬ УКРАЇНУ

Поїзд Київ — Хелм підходив до Рівного. Провідниця квапила пасажирів: «Швидше, швидше збирайтеся, готуйтеся до виходу, бо зараз у Рівному буде страшний суд...»

Аж ось і Рівне. Величезний гурт торбешників, спітнілих, з палаючими очима: пруть один на одного, штовхаються, щоб за будь-яку ціну вскочити до вагона. Величезних торб значно більше, ніж здобувачів валюти. Тут — все, чого немає в магазинах. А ось що сказав автору цих рядків заступник начальника Рівненського УВС полковник міліції Василь Михальчук:

— У Дубовиці, на митниці, наші працівники затримали автобус, який збирався взяти курс на Білорусь. Ось що мало бути вивезеним лише за один рейс: 30 ящиків масла, 25 — маргарину, 12 — ковбасного сиру, 3 — майонезу, 65 банок халви, 150 кілограмів цукру, 70 — локшини, 110 — гороху, 4 ящики джему...

Скільки таких автобусів, вагонів, машин?

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

МИТНИКИ ТЕЖ ХАБАРЯМИ НЕ ГРЕБУЮТЬ

Співробітниками Харківського управління по боротьбі з організованою злочинністю та їхніми колегами з відділу захисту економіки від злочинних зазіхань Фрунзенського РВВС затримано двох працівників Харківської митниці. Є серйозні підстави вважати митників спритними хабарниками. У затриманих вилучено близько тисячі доларів, мільйон карбованців. Порушено кримінальну справу.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Зверніть увагу

КОМУ КОМІКС?

Комікси, тобто розповіді у малюнках, вважаються винаходом американців, атрибутом XX століття.

Втім, київський художник і письменник Юрій Логвин вважає, що цей своєрідний жанр з'явився давно, це, по суті, була масова культура Ренесансу, і великий Дюрер, ілюструючи Євангеліє, творив не що інше, як комікс! Коміксами були і російський лубок, і так звані «повчальні гравюри», що ними славилась Україна 16—17 століть.

Маскультом нашого часу стали ТБ і відео.

Але розумні люди, ті ж американці та японці, не відмовились від коміксів, адже мальована книжка викликає так зване «гаряче переживання», на відміну від телевізора. Тим то комікси залишаються масовою, впливовою і вигідною продукцією на світовому ринку.

Просочуються вони і до нас. Але нашим бізнесменам легше перевидати імпортний комікс, ніж заплатити своєму художникові. А художники у нас є. Той же Юрій Логвин. Видавництво «Веселка» торік випустило історично-пізнавально-пригодницький комікс «Щит віщого Олега». За цією книжкою діти залюбки вивчали б історію. Ще кілька коміксів було надруковано дитячими журналами. Решта — лежать у художника вдома. Чекають. На кого?

Христофор ГРУША.

Щось новеньке

СОЮЗНИКИ: ЛІКАР, ХВОРИЙ І МОЛИТВА

В прадавні часи ходив по землі Пантелеймон, який іменем Христа ставив на ноги, здавалося, безнадійно хворих. Убитий язичниками Пантелеймон залишився в людській пам'яті як святий. Саме до нього відтепер звертають свої молитви і тяжкохворі Луганщини. Закінчилася трирічна реконструкція одного з господарських блоків обласного онкологічного диспансеру, і тут було освячено церкву, яку назвали Свято-Пантелеймонівською.

У отця Василя — настоятеля нової церкви — парафія незвичайна, місія його виключно нелегка. Але він впевнений, що коли в боротьбі з недугою не тільки лікар та хворий будуть союзниками, а ще й молитва, то надій на зцілення стане більше.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганськ.

Нещастя допомогло

ЗАХИСТ ВІД КОРОЗІЇ

Наша держава є однією з найбільш металонасичених у Східній Європі. Проте металургійна промисловість України майже весь металопрокат випускає у корозійно незахищеному варіанті. А традиційними антикорозійними засобами — такими, як лаки, фарби, полімерні матеріали, споживачі металопродукції забезпечені менше ніж на половину потреби. Збитки від корозії колосальні: руйнуються нафто- і газопроводи, хімічне й енергетичне устаткування, транспортні засоби з тяжкими екологічними наслідками, людськими жертвами. А добре оснащені науково-дослідні установи, які визначали науково-технічну політику у галузі антикорозійних програм, при розвалі СРСР залишилися в Росії. І користуватися їхніми послугами стало майже неможливо.

З метою консолідації науково-технічного потенціалу для вирішення проблем захисту металофонду нашої держави від корозії створено Українську асоціацію корозіоністів. Засновниками асоціації стали Львівський Фізико-механічний інститут імені Г. В. Карпенка АН України, Дніпропетровський металургійний інститут, Донецький інститут фізико-органічної хімії та вуглехімії АН України та Калуський концерн «Хлорвініл». На сьогоднішній день колективними членами асоціації стали понад 30 академічних, галузевих НДІ, вузів та промислових підприємств. Адреса адміністративного центру асоціації: 290601, Львів, вул. Наукова, 5. тел. 63-15-77.

В. ПОХМУРСЬКИЙ,
президент асоціації, член-кореспондент АН України.

ПОГОДА

Сьогодні вдень на більшій частині території України передбачаються невеликі опади, вітер південно-східний, 7—12 метрів за секунду, температура 5—10 градусів тепла.

31 березня в Україні без опадів, лише у західних областях місцями слабкий мокрий сніг та дощ. Вітер змінних напрямків, 3—5 метрів за секунду. Вночі від одного градусу морозу до 4 тепла, вдень від 8 до 13 градусів тепла.

На Київщині 30 березня часом невеликі опади, вітер південно-східний, 7—12 метрів за секунду, температура 5—10 градусів тепла. 31 березня без опадів, вітер слабкий, температура від 1 градусу морозу до 4 тепла, вдень 8—13 градусів тепла.

ГІДРОМЕТЦЕНТР.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Точка зору

ДИВІДЕНДІВ ЧЕКАТИМЕМО ДЕСЯТИРІЧЧЯМИ

ЯКЩО БУДЕ ЗБЕРЕЖЕНО ДІЮЧИЙ МЕХАНІЗМ ПРИВАТИЗАЦІЇ

МЕХАНІЗМ реалізації «Державної програми приватизації майна державних підприємств» викликає ряд зауважень. Як відомо, кожному громадянинові України буде відкрито в Ощадбанку приватизаційний рахунок на 30 тисяч карбованців. Можливість розпоряджатися ним обмежена, адже рахунок не з'явиться доти, доки власник не визначиться з об'єктом приватизації і не принесе відповідних платіжних документів, в яких буде зазначено, кому і скільки перерахувати коштів з приватизаційного рахунку. Оскільки у великих містах України зосереджена основна частина державних підприємств, що їх приватизуватимуть, багато жителів України змушені будуть приїжджати до них, щоб узяти відповідні платіжні документи, які можна здати в Ощадбанк тільки за місцем проживання. Щоб вкласти кошти з приватизаційного рахунку в акції не одного, а кількох підприємств (таким чином застрахувати себе від можливих втрат через банкрутство того чи того підприємства), доведеться не раз з'їздити до великого міста. Чому б не передбачити, щоб громадянин України міг дати доручення Ощадбанку перерахувати зазначену суму з його приватизаційного рахунку на рахунок обраного ним підприємства, яке підлягає приватизації? Списки підприємств, що їх приватизуватимуть, та їх основні економічні показники повинні бути в кожному відділенні Ощадбанку.

Приватизація в Україні пішла б значно швидше, якби кожний громадянин отримав приватизаційну чекову книжку з тридцятьма чеками на 1 тисячу карбованців кожний. Адже значна частина акцій приватизованих підприємств саме стільки і коштуватиме. Це дало б можливість створити обласні фондові центри, де за допомогою телекомунікаційного зв'язку кожна людина на місці змогла б внести свій чек і придбати акції обраного нею підприємства, що його приватизують. Такий механізм обміну чеків на акції планує використати Росія.

Іншою проблемою проведення приватизації є забезпечення більш-менш рівномірного розподілу акцій високоприбуткових державних підприємств. За діючим порядком акції таких підприємств у першу чергу зможуть придбати жителі великих міст, де будуть створені бюро з продажу. Для жителів аграрних регіонів можливість вкласти свої кошти з приватизаційного рахунку в інвестиційні і подібні їм фонди ситуацію істотно не змінить. Втрачатиметься значна частина прибутку, що зміг би отримати власник рахунку, якби сам купив акції. Крім того, не можна порівнювати можливості інвестиційних фондів у великих містах, і, наприклад, Волині, де немає ні розвинутої ринкової інфраструктури, ні високорентабельних підприємств.

У цьому зв'язку варто звернутися до практики приватизації в Румунії. Кожний громадянин цієї країни отримав п'ять видів приватизаційних сертифікатів, які можна обміняти на акції державних підприємств відповідної галузі.

Прискорити приватизацію в Україні може заміна приватизаційного депозитного рахунку на майновий сертифікат, який порівняно швидко обмінюється на гроші (приклад Росії). В Україні за наявного механізму приватизації кожна людина може обміняти кошти з приватизаційного рахунку тільки на акції приватизованих державних підприємств. Світова практика свідчить, що переважна частина працівників державних приватизованих підприємств через рік — два обмінює свої акції на гроші. У нас це зробити буде важко або невигідно через збитковість чи малорентабельність значної кількості приватизованих підприємств. А річні прибутки від акцій в першій половині 90-х років не перевищуватимуть 1—2 відсотків. Треба також враховувати, що на державних приватизованих підприємствах, де контрольним пакетом акцій володітиме трудовий колектив, можна взагалі не отримувати жодних дивідендів протягом кількох років, якщо трудовий колектив, ігноруючи волю інших акціонерів, вирішить використати одержані прибутки на розвиток інфраструктури.

Хоч би як там було, але отримання річного прибутку в розмірі 300—600 карбованців — не вельми добра перспектива для багатьох жителів України, особливо малозабезпечених і пенсіонерів. Адже свою частку державного майна вони в такому разі можуть отримати тільки протягом десятків років. Для таких людей вигідніше отримати майновий сертифікат і обміняти його на гроші, навіть якщо він продаватиметься за половину номінальної вартості.

Якщо буде збережено діючий механізм приватизації, то соціальному захисту малозабезпечених людей могло б сприяти резервування них частини найбільш прибуткових акцій приватизованих підприємств у регіоні. Доцільно також надати можливість пенсіонерам перерахувати кошти зі свого приватизаційного на особистий рахунок, проценти на який значно вищі, ніж можливі дивіденди на акції державних приватизованих підприємств.

Микола КАРЛІН, кандидат економічних наук.

Луцьк.

У СТАРОМУ ЗАТОНІ

За високу огорожу дніпровського затону, де розташувався Херсонський судноремонтний завод, здається, не прориваються хвилі ринкової економіки. Але не будемо поспішати з висновками.

В обідню перерву улюблена тема робітників нашого третього цеху — приватизація. Коли до нас дійшло повідомлення про викуплений торговельниками центральний універмаг міста, почали задумуватися: а чим ми гірші від «торгашів»? Може, шлях до благополуччя якраз у роздержавленні власності заводу? Але цікаво, наскільки вигідна судноремонтникам приватизація?

Більша частина верстатного парку і цеху технічно зношена, застаріла. Основна частина старого устаткування потрапила до нас після війни як військовий трофей. Розраховувати на те, що воно служитиме ще сто років, наївно. Погодьтеся, залишитися наодинці зі своїми бідами охочих знайдеться мало. Щоб вижити за теперішніх умов, треба мати добрі стартові позиції. Інакше ринок проковтне найблискучіші прожекти.

Інша проблема пов'язана з кількістю замовлень, з фронтом робіт для цехів. Відомо, що риболовний флот України переживає не кращі часи. Бази в Одесі, Севастополі, Керчі різко скоротили обсяги ремонту. Ми це гостро відчули зразу. Ще торік завод капітально ремонтував 10 суден. Зараз портфель замовлень майже порожній: постійні клієнти уклали договір на ремонт лише... одного судна.

Отже, і з цього боку ризиковано братися за роздержавлення майна.

Та навіть якби пощастило з клієнтурою, зіткнулися з пекучими недоліками у постачанні матеріалів, вузлів, деталей. І раніше ця проблема була притчею во язицех, а тепер... Ділові зв'язки з постачальниками, що в Росії, Естонії, Вірменії, з відомих причин розірвалися. А тут ще клята «рубльова» зона, неузгодженість, часом штучна, взаєморозрахунків.

І все ж ринок примушує задуматися над власною долею. Вітри змін долітають до нас. Нещодавно завод став орендним підприємством. Ця форма організації виробництва дає змогу гнучкіше розпоряджатися фінансами, прибутком, сміливіше спиратися на економічний чинник у нашій діяльності, мати державну підтримку. Вже почали розробляти технологію випуску товарів народного вжитку — помп для відкачування води, електродвигунів, струбцин і таке інше. А загальна думка така: ми не проти приватизації, навпаки, вона має велику силу притягання. Але перед тим, як братися за неї серйозно, краще сім разів зважити на свої можливості.

Андрій ЦЬОМА, начальник цеху Херсонського орендного судноремонтного підприємства імені Куйбишева.

Херсон.

І В ТОРГІВЛІ МЕБЛЯМИ МОЖНА ЗРОБИТИ ВИНАХІД

На українському ринку є все — від престижних автомобілів будь-яких марок до американських сигарет та іншого ширвжитку. Що говорити, вітчизняні буржуа прагнуть жити так, як живуть їхні брати по класу на Заході. Багато небідних людей купують розкішні квартири, проте умеблювати їх не гірше, ніж «там»,— проблема. Звичайно, можна купити багато чого, але диктує за старою традицією продавець: беріть, що є...

Однак нещодавно в Києві з'явилася фірма, яка прагне зламати старі принципи. За словами директора магазину італійських меблів орендного підприємства «Томпо» Ірини Єліашевич, тут умови ставить не продавець, а покупець. Крім кухонь, спалень, віталень, м'яких меблів і т. ін., які є в магазині, потенційному покупцеві показують кольорові каталоги італійської фірми Salese Salotti — виробника меблів. У них представлено більш як 2000 зразків — отже, є можливість вибрати «най-най» навіть із визнаних кращими в Європі меблів. До того ж це «най-най» можна підібрати так, щоб меблі гармоніювали з плануванням квартири. В «Томпо» вважають, що це обов'язок продавця.

До ціни покупки входять також і послуги художника-дизайнера (вперше в Україні), який порадить, якого кольору і якої конфігурації меблі купити, якщо немає впевненості у власному смаку. Ну, а про те, що все відібране буде доставлено й встановлено,— розповідає І. Єліашевич,— годі й говорити.

Фірма «Томпо» торгує меблями Salese Salotti за українські карбованці, а розрахунки здійснюються у будь-якій формі. Отже, всі зручності для потенційного покупця (аж ніяк не бідної людини) створено. Звичайно, в нашій країні подібна форма торгівлі «під ключ» — рідкість. Однак саме у «сервісі на вищому рівні» — майбутнє. Колись, на думку керівництва «Томпо», до цього дійдуть усі суб'єкти українського ринку.

Сергій ЛИПА, журналіст.

НЕ ОБПЕКТИ Б ЯЗИКА...

Нерви не витримують: депутатський мандат дозволяє мені перевіряти-бачити підсобки наших продовольчих магазинів. Стільки багатств! Щойно мав неприємну розмову з завідуючою продмагазином № 305 Вірою Лисанською. У підсобках у неї приховано продовольчих товарів ще за торішніми цінами на 2,5 мільйона карбованців! Днем з вогнем не знайдеш у місті олії, а тут вона у бочках спокійненько вистоюється! Куди? Кому?

Чи врятує населення від оцієї «прихватизації» держфондів приватизація продторгівлі? Вважаю, що сьогодні «на волю» спокійно можна відпускати сферу послуг, промтоварну торгівлю. Тут справа така: хочеш — замовляй, купуй. А ні — то ні. Прожити без нової сукні ще місяць все-таки можна!

Щодо продовольчого забезпечення населення, вважаю, слід подумати, проявити обережність. Приватизація може призвести до того, що продавцям хлібних магазинів набагато вигідніше буде продавати жуйки, ніж дешеві паляниці та батони. До речі, сьогодні вже спостерігаю таку картину: в овочевих магазинах виставлені для продажу меблі, майже у всіх книгарнях продають каву, білизну, одяг. Звичайно, продавців, директорів можна зрозуміти: що легше — продати за 90 тисяч куртку чи 1000 пляшок молока? За вільної, неконтрольовано-приватної торгівлі продовольчі магазини швидше всього переорієнтуються на інший, насамперед дорожчий товар. Це призведе до катастрофічного дефіциту продовольства у містах!

Нас чекає й інша безпека — полиці продмагазинів можуть зарясніти й продовольством, але голова піде обертом від цін. Як житимуть в цій ситуації інваліди, багатодітні сім'ї?

Вихід — негайне вироблення механізму захисту споживачів. Очевидно, приватизацію держпродторгівлі потрібно здійснити не наскоком, а протягом десятиліття, а може й більше років. Приватизовані структури будуть конкурувати з державними, боротися за покупця дешевшими цінами, вибором товару. Щоб фондова продукція не перекочовувала з держторгівлі в приватну, потрібно ввести кардинальні санкції податкової служби щодо подібних операцій. Скажімо, за купівлю партії масла в держмагазині, а не у виробників, власник платить невигідний йому податок. Влада також повинна заохочувати сферу продуктового забезпечення населення певними пільгами.

Але водночас і, наприклад, карати обмеженням за перепрофілювання продмагазину. Отже, своєчасно не подмухали, а тому й губи обпекли. Не обпекти б язика!

Микола ДУДКО, член контрольної комісії Чернігівської міськради з питань приватизації, водій АТП 17427.

Чернігів.

МОНОПОЛІСТ ПОМЕР. ХАЙ ЖИВЕ МОНОПОЛІСТ!

або Як Мінзв'язку «складає свої повноваження»

ДВА роки тому під Львовом ми мали золоту жилу: наукову станцію Московського відділення Всесвітньої лабораторії. Свого часу її було збудовано для спостережень за ядерними випробуваннями, але за своєю потужністю — 300 телефонних міжнародних каналів — станція могла б стати перепусткою нашій державі до світової телекомунікації. Аби було зрозуміло, що саме ми втратили, скажу, що на той час Україна мала тільки 30 каналів. Оскільки юридично станція вважалася міжнародною власністю, приватизувати її держава права не мала, але могла, мабуть, домовитися, щоб станцію віддали Київському відділенню цієї ж лабораторії. Тим паче, що Державна комісія радіочастот з усією базою даних опинилася в Росії, а Україні залишилися тільки телефонні трубки. Але у жовтні 1991 року, зі згоди Міністерства зв'язку, протягом тижня наукову станцію демонтували і відвезли до Москви. Мер Москви Лужков, хоч російська столиця не дуже вигідне місце для розміщення станції, віддав під неї близько гектара дефіцитної землі на Ленінських горах. Так потенційний український телепорт став реальним російським.

Прогавили? Останні події, чи, власне, взаємини між Міністерством зв'язку і деякими фірмами, укомплектованими колишніми міністерськими працівниками, змушують у цьому засумніватися. Може, і не прогавили зовсім, а передбачливо спланували?

За останні 20 років законодавства всіх розвинених країн було змінено і пристосовано до наслідків інформаційної революції. Зокрема законодавчо розмежовано адміністративні структури, операторські функції і права власника. Все це відсутнє в законопроекті, виробленому нашим Міністерством зв'язку, що фактично є «вступною частиною» до закону, який формуватиметься з постанов і розпоряджень цього ж таки міністерства.

Та навіть зі старим законом телекомунікація — чи не єдина галузь, яка в останні роки збільшила прибуток. Від збільшення її об'єму на один відсоток об'єм валового продукту виростає на три відсотки. І починається найцікавіше. Найбільш рентабельний і прибутковий зв'язок — міжнародний: один вкладений долар дає 8—12 доларів прибутку. Менш рентабельні міжміський — 5—6 доларів, міський зв'язки — 1—1,4. Збитків зазнає тільки сільський зв'язок — 0,6—0,4.

Але повернемося до часів, коли «прогавили» львівську станцію. Саме тоді народжувалася україно-американо-датсько-німецька фірма «Утел», установчий договір якої засвідчує, що дана фірма отримує монополію на міжнародний релейний зв'язок на всій території України на 15 років, що вже антизаконно. Президентом «Утелу» став колишній міністр зв'язку В. Делікатний, який, коли фірма створювалася, ще був при владі.

У США для працівників військового відомства діє закон: будь-хто, хоч день побувши на керівній посаді, п'ять років не має права на військовий бізнес. Так США захищається від корупції. Україна не Штати, Мінзв'язку не Пентагон, і на таку зміну крісел ще якось можна дивитися крізь пальці. Та згодом, а саме 27 січня 1993 року, всім адміністраціям зв'язку, Міжнародному Союзу зв'язку, всім організаціям супроводжуючого сервісу було повідомлено: з 1 січня 1993 року «з усіх питань, пов'язаних з міжнародними релейними телефонними послугами, зокрема фінансові узгодження, організація релейного телефонного транзиту, встановлення графіку, прошу звертатися за адресою...». Адреса «Утелу» додається.

У тому, що комерційна фірма починає опікуватися цією галуззю, нічого страшного немає. В США близько 90 відсотків тут належить приватникам. Але «Утел» виявився єдиним і позаконкурентним монополістом: адміністратором, оператором і власником в одній особі. Хочете отримати ліцензію на створення конкуруючої фірми? Ідіть ви... до «Утелу». І чекайте, що він видасть вам ліцензію, свідомо готуючи собі конкурентів! Таких умов навіть американські фірми не мають. Звичайно, вигідно сплавити всі потужні телекомунікаційні станції до Росії і залишитися на незораній ділянці повним володарем, і при цьому... Не забувайте, який прибуток дає міжнародний зв'язок.

То невже справді прогавили? І невже справді ніхто не розуміє, що новий, поки що не ухвалений закон дає зелене світло монополістам. Не віриться.

Що виграє Україна, погодившись на монопольно-бюрократичну систему телекомунікацій? По-перше, монополіст сам встановлюватиме для себе закони, визначатиме тарифи, податки і таке інше. Громадянин України, подруге, виявиться абсолютно беззахисним перед інформаційним голодом. Не маючи змоги звернутися за послугами до якоїсь іншої фірми, не маючи шансів шукати порятунку в Міністерстві зв'язку, адже те саме відіслало всіх до «Утелу», «Укратеку», «Українського мобільного зв'язку» (про ці фірми мова піде згодом), не має і гарантії, що ціни на встановлення телефонного апарату, за міську, міжміську, міжнародну розмови, за факс, телефакс, відеофакс триматимуться на рівні здорового глузду.

Тим часом з міністерства повідомляють: «З питань, пов'язаних з установкою спеціального, зокрема супутникового і прямого не релейного транзитного зв'язку прошу звертатися на адресу концерну «Укратек». «Щиро ваш міністр зв'язку України».

Підписуючи такий документ, в цивілізованих країнах міністр одночасно підписує і своє усунення. Навіщо нам міністерство, яке добровільно віддало всі свої повноваження фірмам, а собі залишило функцію довідкового бюро? А «Укратеку» є де розвернутися. Національних супутників зв'язку Україна ще не має. Не здивуюся, якщо на борту найпершого сяятиме «Укратек».

В Україні супутникових телефонних каналів використовується тільки близько сотні і тільки на найбільші відстані: Америка, Близький Схід, Південно-Східна Азія. Порівнюючи з релейним, супутниковий зв'язок значно дешевший, і ціна його вже не такою мірою залежить від відстані. Але через супутники можна здійснювати передачі значно дорожчих телевізійних програм, обмінюватися передачами із зарубіжними країнами, а також здійснювати зв'язок з «рухомими об'єктами».

Але проблеми зв'язку з «рухомими об'єктами» (зв'язок з кораблів, автомобілів, врешті, з кишені власника переносного телефону) у нас вирішує... Ні, знову не Міністерство зв'язку. Всі свої права воно добровільно здало спільному підприємству «Український мобільний зв'язок» і засвідчило це у відмові Асоціації «Укртелеком», що хотіла разом з фірмою «Юс вест» США розгорнути діяльність в радіотелефонному зв'язку Львівської області.

«Повідомляю, що Міністерством зв'язку України вже видана ліцензія спільному україно-німецько-голландсько-датському підприємству «Український мобільний зв'язок» на організацію та експлуатацію сотового радіотелефонного зв'язку на території України, в тому числі і Львівської області. З цієї причини ліцензія не може бути видана». І в кінці: «Одночасно Міністерство зв'язку вважає доцільним освоєння виробництва радіотелефонів сучасних систем сотового зв'язку на підприємствах України». Ви, мовляв, виробляйте, але ліцензії ми все одно не дамо, і продавайте, кому схочете.

А спеціалісти знають, що сотовий зв'язок — це морально і технічно застаріла технологія, від якої давно відмовилися в розвинених країнах, але виробництво якої не так просто зупинити. Та й навіщо, коли є такий чудовий ринок, як Україна, і ніякої конкуренції.

Ми не бананова республіка. Бананів немає. Хіба що цукор за талонами і претензія на цивілізованість. Ми не маємо досвіду самостійно порядкувати в своїй державі, але маємо розумні голови. І, до речі, альтернативні до виробленого Міністерством зв'язку, законопроекти, значно грунтовніші. Тільки вже починає зникати віра, чи справді комусь воно треба.

Іван ОТКІН.

Протистояння

ДО ЩАСТЯ — НАПРОЛОМ

Торік у квітні в Київському міськвиконкомі обговорювали ТЕО будівництва нової Подільсько-Воскресінської лінії метро і мостового переходу через Дніпро. В рішенні було зазначено про потребу екологічної, економічної і правової експертизи ТЕО, розгляду альтернативних варіантів проходження метро і моста поза Русанівськими садами.

У матеріалах ТЕО вказано вартість — 500 мільйонів карбованців. Це в цінах 1984 року. В цьому році очікують збільшення цін у 150 разів, тобто вартість будівництва перевищить 75 мільярдів карбованців. Здача «під ключ» садових будинків на нових ділянках, у що за сьогоднішніх умов мало віриться, коштуватиме 1,2 мільярда. А в що обійдеться переселення житла та промислових об'єктів, знищення природи в зоні ландшафту, що охороняється, де земельні і будівельні роботи заборонено?

Намічена траса пройде через озеро Райдужне і парк відпочинку, що створено на його березі. Озеро доведеться частково засипати. Але ж недавно на його розчищення витрачено близько мільярда карбованців. І це тоді, коли екологічне становище в місті й без того не найкраще...

У 1991 році на замовлення головного архітектора міста Інститут кібернетики АН України серед дев'яти варіантів нової лінії метро визначив найекономічніші: через підрічковий тонель, по лівому березі і північний варіант. У липні 1992 року в Спілці архітекторів запропонували для лінії метро скористатися вже існуючими Петровським залізничним і Московським автомобільним мостами. Фахівці з громадських організацій запропонували ще три варіанти. Загалом згадують до двадцяти розроблених варіантів. Але всюди чомусь обговорюють все той же найдорожчий або варіант з прокладенням траси через Нижній і Верхній Вал на Подолі, який вже давно відкинуто.

Однак проектні інститути це рішення не поспішають виконувати. На різних рівнях проштовхують дорогий «довгобуд», розрахований на 10—15 років. «Київпроект», «Київметропроект» і колишній «Київсоюздорпроект» зацікавлені в бюджетному фінансуванні «будівництва віку», тому приховують реальні витрати на перенесення знесеного житла, промислових об'єктів, річного порту та садових ділянок.

Понад шість років, розробляючи ТЕО, проектні інститути припускаються одних і тих самих помилок. Три роки треба було переконувати, що не можна руйнувати історичну зону на Подолі. Сьогодні треба доводити, що траса погіршить екологію в центрі міста, зруйнує «зелені легені» Києва.

Тепер, коли експертиза виявила не лише екологічні порушення, а й правові, і матеріали ТЕО Мінприроди повернуло інститутам, розгляд проекту чомусь «запущено по другому колу» в районах міста. Йде якась гра.

Чи не час головному інженерові проекту Г. Фуксу повернутися до потреб міста і звернути увагу на інші пропозиції, які дадуть можливість зекономити мільярди карбованців і забезпечити мешканців Троєщини швидкісним транспортом уже через три-чотири роки? Почати треба хоча б з того, що надати розголосу усім варіантам. Тоді спеціалісти й громадськість на конкурсних засадах могли б вибрати найліпший серед них.

Олександр ТАСКАЄВ,
голова об'єднання садівничих товариств Русанівського масиву Києва.

Нова лінія метро:

ПРОВОДИТЬСЯ ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Мінприроди організувало екологічну експертизу проекту будівництва нової лінії метрополітену й мостового переходу через Дніпро. Було створено спеціальну комісію, до якої увійшли позаштатні експерти.

Розглянувши численні варіанти нової траси, роз'яснювання проектувальників, листи, звернення громадськості, комісія дійшла висновку, що в поданих матеріалах з достатньою грунтовністю не проаналізовано вплив будівництва на екологічну ситуацію. Зокрема йдеться про можливі порушення природних комплексів Труханового острова, урочища Горбачиха та озера Райдужного. Крім того, проходження мостового переходу через Русанівські сади потребує відчуження значної кількості ділянок.

Нині Мінприроди на повторний розгляд представлені доопрацьовані матеріали. Їх обговорено на розширеній нараді у міністра охорони навколишнього природного середовища Ю. Костенка. Для остаточного визначення кращої траси метро потрібно, зокрема, проаналізувати, як зміняться шкідливі викиди автотранспорту. Лише після цього державна екологічна експертиза робитиме висновки.

Щодо економічних, соціально-політичних проблем будівництва, зокрема відчуження садових ділянок, їх мають розв'язувати міські установи та організації відповідно до чинного законодавства.

Прес-центр Мінприроди України.

ДЕКРЕТИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПРО ОБ'ЄДНАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ І ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

З метою створення належних умов для безперебійної роботи транспорту та задоволення потреб народного господарства і населення у перевезеннях Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Установити, що об'єднання (за винятком залізниць) державних підприємств авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового транспорту, автомобільних доріг загального користування та інших шляхів сполучення, які входять до сфери управління Міністерства транспорту України і в єдиному технологічному процесі здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти, ремонт рухомого складу, будівництво, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування та інших шляхів сполучення, утворюються та ліквідуються Міністерством транспорту України за погодженням з Антимонопольним комітетом України. Зазначені державні підприємства можуть вийти із складу об'єднань лише за згодою цього Міністерства.

Створення, реорганізація та ліквідація залізниць, зміна їхніх меж провадяться Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства транспорту України. Вихід державних підприємств із складу залізниць здійснюється за згодою цього Міністерства.

Об'єднання функціонує як єдина господарська структура і має права юридичної особи. В ньому утворюється за рахунок частини прибутку підприємств, що входять до об'єднання, фонд розвитку підприємств об'єднання.

Статути і склад об'єднань затверджуються Міністерством транспорту України за погодженням з Міністерством економіки України і Антимонопольним комітетом України. Підприємства, що входять до складу об'єднань, зберігають права юридичної особи і на них поширюється дія Закону України «Про підприємства в Україні».

2. Зупинити дію пунктів 1, 5 і 6 статті 3 Закону України «Про підприємства в Україні» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 24, ст. 272) щодо права зазначених у частині першій статті 1 цього Декрету державних підприємств об'єднувати на добровільних засадах свою діяльність, виходити із складу об'єднань та приймати рішення про їхню ліквідацію.

3. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА

Міністр Кабінету Міністрів України А. ЛОБОВ

м. Київ
17 березня 1993 року
№ 20—93

ПРО КОМПЕНСАЦІЮ ГРОМАДЯНАМ УКРАЇНИ ВТРАТ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ В УСТАНОВАХ УКРДЕРЖСТРАХУ

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Провести компенсацію громадянам України втрат від знецінення грошових заощаджень в установах Укрдержстраху за станом на 2 січня 1992 року за сумою сплачених внесків у розмірі не більше 2000 карбованців шляхом її збільшення на 200 відсотків за кожним договором страхування.

Компенсаційні виплати провести до 1 вересня 1993 року. Після закінчення зазначеного строку проведення компенсаційних виплат установами Укрдержстраху припиняється і надалі будь-яка індексація не провадитиметься.

2. Порядок проведення компенсації, а також відшкодування витрат Укрдержстраху розробляється Укрдержстрахом спільно з Міністерством фінансів України за погодженням з Національним банком України.

3. Страхувальники (застраховані) за договорами страхування з установами Укрдержстраху мають право вільно розпоряджатися сумою компенсації, визначеної згідно із статтею 1 цього Декрету, а також сумою 100-відсоткової компенсації, нарахованої за договорами довгострокового страхування відповідно до Указу Президента України від 25 травня 1992 р. № 304 «Про поширення дії Указу Президента України «Про компенсацію населенню України втрат від знецінення заощаджень у зв'язку з лібералізацією цін» на грошові заощадження громадян за договорами довгострокового страхування», і сумою 40-відсоткової компенсації, нарахованої за договорами довгострокового страхування відповідно до Указу Президента СРСР від 6 травня 1991 р. № 1914 «Про компенсацію втрат від знецінення грошових заощаджень громадян за довгостроковими договорами з органами державного страхування СРСР».

4. Міністерству фінансів України перерахувати Укрдержстраху суму коштів, нарахованих відповідно до статті 1 цього Декрету та Указу Президента України від 25 травня 1992 р. № 304, і суму 40-відсоткової компенсації, нарахованої установами Укрдержстраху відповідно до Указу Президента СРСР від 6 травня 1991 р. № 1914, а також суму нарахованих відсотків (виходячи із ставки 15 відсотків річних) на кошти резерву внесків громадян України, що були централізовані Урядом СРСР за станом на 1 січня 1991 року.

Суми коштів, зазначених у цій статті та перерахованих Укрдержстраху, віднести на державний внутрішній борг України.

5. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА

Міністр Кабінету Міністрів України А. ЛОБОВ

м. Київ
17 березня 1993 року
№ 21—93

ПРО ПЕРЕДАЧУ УНІВЕРСИТЕТУ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ МАЙНА, ЩО ПЕРЕБУВАЄ У ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІЙ ВЛАСНОСТІ

З метою створення належних умов для функціонування Університету Києво-Могилянська Академія як навчального, наукового та просвітницького центру України Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Передати в безоплатне безстрокове користування Університету Києво-Могилянська Академія будівлі та споруди, які перебувають у загальнодержавній власності й розташовані на його історичній території, згідно з переліком, що додається.

Університету забезпечити додержання чинного законодавства при експлуатації будівель і споруд, що є пам'ятками історії та культури.

2. Міністерству оборони України, Фонду державного майна України та Академії наук України (за згодою) забезпечити до 1 липня 1993 року передачу в установленому порядку будівель і споруд відповідно до статті 1 цього Декрету.

3. Установити, що Університет Києво-Могилянська Академія використовує передане йому майно в освітніх цілях у межах, визначених його статутом, без зміни форми власності цього майна та утримує його за рахунок коштів Університету.

До вирішення питання про розміщення (ліквідацію) підприємств і організацій, що використовують будівлі та споруди, які передаються Університету, він надає вказані будівлі та споруди цим підприємствам і організаціям у безоплатне тимчасове користування.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА

Міністр Кабінету Міністрів України А. ЛОБОВ

м. Київ
17 березня 1993 року
№ 26—93

Додаток до Декрету Кабінету Міністрів України від 17 березня 1993 р. № 26—93

ПЕРЕЛІК будівель і споруд, що перебувають у загальнодержавній власності та передаються в безоплатне безстрокове користування Університету Києво-Могилянська Академія, та їх адреси

Новоакадемічний корпус № 1	Контрактова площа, 4
Навчальний корпус № 2	—"—
Навчальний корпус № 3	—"—
Кухня	—"—
Лазня та майстерня	—"—
Комори	—"—
Трансформаторний пункт	—"—
Будинок штабу Київського вищого військово-морського училища	вул. Волоська, 8/5
Контрольно-пропускний пункт	вул. Волоська, 10
Казарма	—"—
Казарма	вул. Волоська, 12/4
Клуб, їдальня	вул. Іллінська, 9
Казарма	—"—
Староакадемічний корпус	вул. Сковороди, 2
Будинок колишньої бурси	вул. Набережно-Хрещатицька, 27

ПРО ВНЕСЕННЯ ДО ДЕКРЕТУ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ «ПРО ОПЛАТУ ПРАЦІ» ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ЩОДО ПОРЯДКУ УКЛАДАННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЇ ТАРИФНИХ УГОД

У зв'язку з необхідністю оперативного вирішення питань регулювання соціально-трудових відносин на підприємствах, в установах і організаціях шляхом укладання галузевих і регіональних тарифних угод у той час, коли генеральна тарифна угода на 1993 рік ще не укладена, Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. У Декреті Кабінету Міністрів України від 31 грудня 1992 р. № 23—92 «Про оплату праці»:

доповнити статтю 29 частиною третьою такого змісту:

«Порядок реєстрації галузевих і регіональних тарифних угод визначається Кабінетом Міністрів України»;

зупинити дію пункту 1 статті 48.

2. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА

Міністр Кабінету Міністрів України А. ЛОБОВ

м. Київ
17 березня 1993 року
№ 27—93

Каталізатор

РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ: ЗАТИШШЯ ПЕРЕД ГРОЗОЮ

Банківський варіант ваучеризації, визначений нашим урядом, передбачає, що з його реалізацією кожен громадянин України стане власником цінних паперів.

Про те, як краще розпорядитися своєю часткою державного майна, ми попросили розповісти президента інвестиційної компанії «КІНТО» Сергія ОКСАНИЧА:

— В Україні сьогодні зареєстровано понад сто фірм — торговців цінними паперами, та допоки лише десята їх частина проводить такі операції. І лише три-чотири компанії серйозно займаються цією сферою, надаючи широкий спектр фінансових послуг з питань приватизації, торгівлі цінними паперами, створення акціонерних товариств, інвестиційних фондів тощо. Саме на ці фірми ляже в майбутньому реалізація всіх приватизаційних програм, саме вони стануть гарантом вигідного розміщення ваучерів і акцій громадян нашої держави.

— Сергію Михайловичу, об'єктивна умова пасивності на цьому ринку зрозуміла — приватизація щойно зробила перші кроки. Дивує, однак, чому держава іще не заявила про свій повний контроль за цими процесами!

— Не маю сумніву, що з початком масової приватизації при уряді буде створено державний комітет по цінних паперах, який саме стежитиме за таким ринком і координуватиме його роботу. Турбує інше: законодавча база лише пунктирно окреслює цю сферу послуг. Крім цього, в Україні майже немає спеціалістів, знайомих зі специфікою роботи на ринку цінних паперів, адже жоден вуз їх не готує.

— Яким чином цей ринок контролюється на Заході?

— Провідна роль — у преси. Саме четверта влада щодня розповідає про зміни на ринку цінних паперів, дає котировки акцій, аналізує тенденції його розвитку. За цими повідомленнями власники акцій контролюють стан своїх капіталів, слідкують за стабільністю тієї чи іншої фірми.

— Єдиним відомим нам показником визначення цінності акцій фірм світу є індекс Доу-Джонса. Що це за одиниця і чи є інші критерії оцінки?

— Індекс Доу-Джонса — це переобчислена вартість тридцяти найстабільніших компаній США, за ним слідкують так само ретельно, як і за курсом долара, адже цей індекс характеризує, деяким чином, стан американської економіки в цілому. Щодо інших критеріїв, їх понад тридцять.

— Фахівці вашої компанії щомісячно через нашу газету роблять огляди ринку цінних паперів України, інші фірми від цього поки що утримуються. Складається враження, що існує дві тенденції поведінки у цій сфері: одні роблять ставку на відкриту гру, інші — на незнання населенням ринку.

— Це характерно для всіх країн, де приватизація лише окреслюється. Та світовий досвід підказує, що непоінформованість у цих справах спричиняє пасивність власників цінних паперів. А пасивність, як відомо, — це гальмо розвитку будь-якої системи. Отже, чим більше знатимуть про нашу діяльність люди, тим швидше запрацює маховик приватизації.

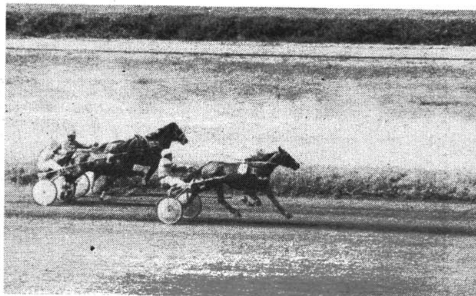
Ведучий рубрики Андрій БОЄЧКО.

«І В ПІДВОДУ, І ПІД ВОЄВОДУ», —

саме так кажуть про рисаків. Тих, що пішли від арабського скакуна Сметанки, купленого за шалені гроші, та його сина Барса. Тих, які можуть стати у пригоді і власникам невеликих земельних ділянок і фермерам. Тих, чия швидкість, на жаль, не може конкурувати поки що з американськими рисаками. І — з рисаками російських кінних заводів (бо там на кожному — 2—3 американських плідники, а у нас...). Тих, чия краса і витривалість не потребують реклами. І тих, які входять у серця людей на все життя. Так, як увійшли вони у серце Василя ШАПРАНА, першого заступника представника Президента по Полтавській області, президента Асоціації рисистого конярства України.

Василь Михайлович розпочав трудову діяльність у 19 років, був і бригадиром, і заступником голови колгоспу, і обласне об'єднання «Сільгоспхімія» очолював. Перед призначенням першим заступником представника Президента був першим заступником голови Полтавського облвиконкому. Має В. Шапран і урядові нагороди — медаль «За доблесну працю», ордени Трудового Червоного Прапора та «Знак пошани», проте бачать ті нагороди лише його діти і внуки. Так само, як і козацьку грамоту, що належала колись козаку Шапрану Михайлу Максимовичу, прадідові Василя Михайловича, яку бережуть у сім'ї, передаючи молодшим синам.

— Завжди у мене була любов до коня, — каже Василь Михайлович. — Під час війни, коли мене ще не було на світі, а лише мій старший брат Ваня (йому було 2 роки), німці летіли бомбити українські міста і села. І дідусь, заховавши за пазуху грамоту, взявши на руки Ваню, а за руки маму і бабусю, переховувався в окопі, викопаному на городі. І щоб розважити малого, питав: «Ваню, а ти, як виростеш, льотчиком станеш?» І малий відказував: «А коні на небі є?»

Іван Шапран був наїзником на Пирятинському іподромі. Середній брат — Микола — всю любов віддав техніці (всього у сім'ї Шапранів було п'ятеро дітей). А молодший брат, Василь, за фахом — агрономом, починав трудову біографію у колгоспі «Авангард» Пирятинського району, тому самому колгоспі, де нині єдиний в Україні колгоспний кінний завод. Його заснував на базі конеферми тодішній голова колгоспу Олексій Тарасенко. І коли В. Шапран повернувся працювати у Пирятин і відвідав кінний завод, — коні ледь-ледь животіли, а сам завод прийшов у занепад. За рік потому все було відбудовано: споруджено зимовий манеж, відкрито дитячу кінноспортивну школу, обладнано музей, класи.

— Цю роботу ми проводили при підтримці Центрального Київського іподрому (якому недавно виповнилося 125 років. — **Прим. авт.**).

Довідка. Перші кінні заводи в Україні було засновано у 1740 році на Полтавщині й Харківщині. Нині у нашій державі — 11 племзаводів. Чотири з них розводять коней рисистих порід (орловської та російської). Два — Дібрівський та Пирятинський — знаходяться у Полтавській області. А ще у цій області є багато конеферм: у Глобинському, Чутівському, Пирятинському, Шишацькому районах.

На диваків завжди поглядають скоса: що то вони за люди такі, щоб зароблені колгоспом гроші замість того, щоб роздати чи вкласти у виробництво, яке приносить прибуток, витрачають на коней? Борис Крат, який нині очолює колгосп «Авангард», пояснює тим, хто не розуміє: «Ось виростити такого одного рисака, як знаменитий Соренто, та продати його — то можна всьому колгоспу 17 років зарплату одержувати, нічого не виробляючи». Не продав би Борис Павлович такого коня ніколи. Хіба можна продати мрію всього життя?

А в колгоспі імені Суворова є не завод, а тільки конеферма, якій лише три роки. І господарство не таке заможне, як «Авангард», хоча теж мільйонер. Коли очолив його Олександр Погребняк, пророкували новому голові: «Більше двох років не протримаєшся, тут жоден голова стільки не керував». Протримався Олександр Христофорович набагато довше. Побудував школу, у селах — практично жодної незаасфальтованої вулиці, є будинок культури, кафе. «От би ще музичну школу створити.., — зітхає. — Але ж який учитель музики до нас поїде?» А дарма! Тут не тільки «чиста зона», а ще й чарівно-мальовнича природа Полтавщини — серця України. І серця людей полтавських не вражені ще вірусом байдужості, зберегли вони традиційну українську приязність, доброзичливість. І керівники господарств піклуються не лише про коней, як бачите. Хоча коні — то справа їхнього життя, і нікуди вже від того не подінешся. Серед кіннотників якось не доводилося зустрічати нещирих, злих людей. Чи визначається характер людини любов'ю до коня?

— Визначається, — впевнений Василь Шапран. — Я знаю в Україні майже всіх, хто займається конярством. Та й не тільки в Україні — у країнах СНД, у Франції, Угорщині, Нідерландах... І я не зустрічав серед них людей цинічних, корисливих... Ті, хто займається конярством, — це фанати, вони ніколи не зрадять. Коли ми — кіннотники — збираємося разом, це для нас свято. Ми живемо отими годинами спілкування, відпочиваємо душею. Над нами насміхаються — от, мовляв, тільки коні... Ми мужньо це терпимо і готові терпіти й далі, щоб майбутні наші покоління не забули коня.

Що ж до рекордів, то чого варто виростити рекордиста, по-справжньому знають лише зоотехнік, конюх, помічник наїзника, наїзник...

А от мріє про такого коня кожний кіннотник. Комусь щастить у цьому, комусь — не дуже. Возять маток «на побачення» з плідниками інколи за 2—3 тисячі кілометрів, бо немає в Україні валюти, щоб закупити «американців».

...На Полтавщині за останній період вирощено більш як тисяча рисаків. І багато добрих слів сказав про людей, що це роблять, Василь Михайлович:

— Окрім тих, хто вже давно працює, є й нові господарства. Наприклад, у Березоворудському радгоспі-технікумі побудували конюшню, іподром, завезли плідників — рік, як стали на ноги.

Варто згадати і колгосп імені Ілліча Шишацького району, об'єднання «Чиста криниця» Лохвицького району. А які добрі слова можна сказати про директора Артемівського цукрокомбінату, Івана Кашубу — у нього одна з найкращих в Україні племконеферм, його коні встановили вже не один рекорд. У Кобеляцькому районі теж збираються зайнятися конярством, у колгоспі «Росія» Хорольського району теж є стайні, кінноспортивна школа, іподром.

А такої конюшні, як у колгоспі імені Суворова Глобинського району, немає на Полтавщині навіть на державних кінних заводах. Я був на останніх кінних змаганнях — люди туди їхали із сусідніх районів. Розігрували лотерею, і треба було бачити, як співав і танцював механік цього колгоспу, коли виграв коня, як він його обіймав!.. Я теж, якби коня виграв, та взяв віжки й правив, і мені здавалося б, що всім світом правлю...

Так, для цих людей коні — то весь світ. Як для начкона колгоспу імені Суворова Сашка Харитонова, для зоотехніка колгоспу імені Кузнецова Рівненської області Вікторії Марущак, котра свого часу покинула Київ і поїхала сюди. Для всіх, кого називають диваками й фанатами і кому хочеться сказати: «Щасти вам, добрі люди!»...

Катерина ВОРОНЕНКО,
Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

На знімках: Василь ШАПРАН, перший заступник представника Президента України в Полтавській області; біга.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Експрес-інформація

ВИБОРЦІ ТАКОЖ ВТОМЛЮЮТЬСЯ

У Франції завершився II етап парламентських виборів. За його результатами більшість місць у парламенті належатиме правоцентристській коаліції. Спостерігачі відмічають, що активність виборців під час II туру була нижчою, ніж минулої неділі, коли проходив І тур.

НА ЛІНІЇ ФРОНТУ — НАПРУЖЕННЯ

Загострилася ситуація вздовж лінії грузино-абхазького фронту. За повідомленнями з Тбілісі, абхазька сторона піддала бомбардуванню Сухумі, в результаті чого є вбиті й поранені. Водночас представники Абхазії повідомляють, що внаслідок артилерійського обстрілу грузинськими військами лабораторії в Ешерах, де російські війська охороняють прилади керування зброєю масового знищення, загинув один військовослужбовець Росії.

ЗАВЖДИ Б ТАК

Угода про припинення вогню набрала чинності в Боснії і Герцеговині. За повідомленнями боснійського радіо, на значній території країни вдається зберігати спокій. Це дає підстави сподіватися, що автоколона ООН з гуманітарною допомогою для Сребрениці, затримана боснійськими сербами, нарешті прибуде в пункт призначення.

ПІДБИТО ДВА ТАНКИ І ОДНУ БМП

З території Вірменії піддано артилерійському обстрілу населені пункти Нахічеванської автономної республіки та ряду районів Азербайджану. Напружена ситуація залишається і в Нагірному Карабасі, де тривають бої. За останню добу підбито два танки і одну БМП вірменського експедиційного корпусу.

ПЕРЕГОВОРИ І БОЇ ТРИВАЮТЬ

Пропозицію опозиційної фракції УНІТА щодо відновлення мирних переговорів відхилено урядом Анголи. Як заявив офіційний представник президента цієї держави, пропозиції було відхилено на тій підставі, що їх зміст залишався незмінним з попередніми пропозиціями, також відхиленими урядом. Тим часом на півночі Анголи тривають запеклі бої.

ЩОБ НОРМАЛІЗУВАТИ СИТУАЦІЮ

Указом Президента Росії Б. Єльцина введено надзвичайний стан у деяких районах Північної Осетії й Інгушетії. Протягом дії надзвичайного стану забороняється проводити мітинги, демонстрації та страйки. Також планується ввести інститути тимчасової адміністрації.

ТІЛЬКИ ЗА ПОПЕРЕДНІМИ ДАНИМИ

56 чоловік загинуло і понад 100 дістали поранення в результаті залізничної катастрофи поблизу Пусана, що в Південній Кореї. Як повідомляють інформагентства цієї держави, пасажирський поїзд, в якому їхало понад 700 пасажирів, зійшов з рейок і декілька вагонів перекинулося.

ПРОПОЗИЦІЇ ВИВЧАЮТЬ

США погодилися задовольнити деякі умови палестинців, якщо вони погодяться відновити Близькосхідні мирні переговори. Як заявив один з представників Організації визволення Палестини, його організація не є офіційним учасником переговорів, однак вона має значний вплив. Нинішні пропозиції США розглядаються цією організацією.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Політичні баталії

СТАВКИ ЗРОБЛЕНІ, ПАНОВЕ...

Позиції грузинського лідера Едуарда Шеварднадзе на верхівці політичної влади сьогодні вельми сильні. Хоч, згідно з останнім соціологічним опитуванням, його підтримують 66 відсотків населення, що на 20 відсотків менше, ніж у жовтні минулого року, альтернативної йому кандидатури поки що немає.

Багато опитаних з числа прихильників Шеварднадзе впевнені: він — єдина надія для країни, і тільки завдяки йому стане можливим її вихід з глибокої економічної і політичної кризи. Та найпарадоксальніше полягає в тому, що, незважаючи на всю поверховість і легковажність таких заяв, вони багато в чому відповідають дійсності.

Безперечно, сьогоднішня Грузія далека від країн класичної демократії, де збалансованість політичних інтересів, сталі структури управління дають можливість значно знизити роль конкретного політичного лідера. У Грузії політика вже тривалий час балансує на межі хаосу та анархії, а громадянська війна набирає форм чи то етнічного, чи то політичного протистояння, діють багато законних і незаконних збройних формувань, у той час як поліція деморалізована, армія досить умовна. І це за умов відсутності сталих державних інститутів і вельми впливових політичних організацій. Ці обставини можуть надати воєнним діям у Грузії затяжного характеру.

Усвідомлюючи реальність такої перспективи, навколо глави держави об'єдналися політичні сили, які стоять на різних, навіть полярних політичних платформах. Такі, наприклад, як одвічні противники в грузинській політиці ще з часів Першої республіки 1918—1921 років — національні демократи і соціал-демократи. В команді Шеварднадзе перебувають також колишні комуністичні функціонери, ліберальна інтелігенція, промисловці, представники бізнесу. Об'єднує всі ці сили насамперед політичний прагматизм. У парламенті Е. Шеварднадзе має більшість, хоч є і сильна опозиція, об'єднана у кілька фракцій. Передусім це ті партії, які свого часу входили до правлячого блоку за режиму З. Гамсахурдія. Вони досі не можуть позбутися тягаря націоналістичного радикалізму, притаманного колишній грузинській політиці, і сподіваються таким чином заручитися гарантованою підтримкою відповідно настроєної частини суспільства.

— Так, ми — націоналісти, — заявляє лідер парламентської опозиції Акакій Асатіані, спікер Верховної Ради Грузії за часів Гамсахурдія, — нас не влаштовує лібералізм Е. Шеварднадзе у національних питаннях, тому ми й в опозиції до нього.

У найбільш крайній опозиції до Е. Шеварднадзе — фанатичні прибічники екс-президента Грузії, які вважають нинішнього грузинського лідера «кривавим диктатором». Однак вони сьогодні у значній меншості, хоч і завдають чимало шкоди: вчиняють терористичні акти, намагаючись дестабілізувати ситуацію, відродити з небуття часи розквіту провінційного фашизму. Інша держава їх не влаштовує, оскільки демократичний розвиток Грузії загрожує їх лідерам крахом політичної кар'єри.

Як справедливо зазначила один з лідерів національно-демократичної партії Грузії Ірина Саришвілі, комуністичний реванш у Грузії неможливий, але провінційно-фашистська ідеологія ще жива. У поєднанні з російськими реакційними силами республіки вона становить серйозну небезпеку для майбутнього країни.

Бесік БАРАТЕЛІ.

Тбілісі.

Про це говорять

НОВЕ ПРИЗНАЧЕННЯ, НОВІ НАДІЇ

Як уже повідомлялося, сьомим Президентом Ізраїлю став Е. Вейцман, племінник першого Президента цієї держави Х. Вейцмана. Кандидатуру новообраного глави держави висунула партія «Авода». Важливо, що Е. Вейцман відомий у політичних колах як прихильник мирного розв'язання близькосхідної проблеми. Він також неодноразово виступав за переговори з Організацією визволення Палестини. У цьому зв'язку можна передбачити, що питання з кількома сотнями депортованих до південного Лівану палестинців невдовзі здобуде своє вирішення. А поки що вигнанці живуть серед скель у наметовому містечку, чекаючи повернення додому (на знімку).

Фото із журналу «Шпігель».

Демілітаризація

ГОЛОВНИЙ БІЛЬ ДЛЯ ПЕНТАГОНУ

Президент Клінтон планує скоротити бюджет Пентагону до 1997 фінансового року на 88 мільярдів доларів, а потім до 1998 року — ще на 39 мільярдів. Загалом упродовж п'яти років бюджет військового відомства буде урізано на 127 мільярдів доларів. На це вказує щотижневик «Авіейшн уік енд спейс текнолоджі».

Запропоноване Клінтоном скорочення асигнувань на потреби Пентагону виходить за рамки обіцяного ним у ході передвиборної кампанії зменшення бюджету військового відомства США за цей же період на 60 мільярдів доларів. Новий бюджетний план подвоїть цю цифру, констатує щотижневик. Урізання асигнувань ще на 28 мільярдів доларів викликане двома чинниками, зазначає журнал. По-перше, наміром Клінтона урізати заробітну плату урядовим службовцям Міністерства оборони, а по-друге, ліквідацією деяких дорогих програм Пентагону.

Нині у військовому відомстві США, зазначає «Авіейшн уік енд спейс текнолоджі», працює спеціальна комісія, яка займається визначенням тих проектів, які треба ліквідувати. Скорочуватимуть усі роди військ збройних сил, а також центральне Міністерство оборони, вказує щотижневик.

Михайло КОЛІСНИЧЕНКО.

Нью-Йорк.

Власкори повідомляють

Мінськ

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТІ, НЕ ПОМІЧЕНЕ УРЯДОМ

25 березня минуло 75 років з дня проголошення Білоруської Народної Республіки. Але широкого відзначення ювілею, на жаль, не було — офіційна влада не дала добро.

Не дозволили встановити і меморіальну дошку на будівлі, де 1918 року було прийнято Статутну грамоту, що проголошувала БНР. Однак, за ініціативи Народного фронту було створено оргкомітет з проведення свята і деякі заходи все ж відбулися.

Віктор ХОРОШКО.

Алма-Ата

ПРО ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ТА ЇХНЄ ЖИТТЯ

Більш як тисячу квадратних метрів виділено в Республіканському історичному музеї Казахстану під майбутню експозицію, яка розповість про історію переселення в Казахстан численних народів республіки та їх життя.

Ідея створення такої експозиції належить працівникам музею, які не без підстав вирішили: без історії переселенців історія республіки не буде повна.

Як вважають у музеї, основну інформацію для експозиції нададуть представники національних центрів, з якими музей намагається налагодити зв'язки. Така пропозиція надійшла й українському культурному центру. Музей також сподівається, що Україна надасть історичні матеріали й експонати, пов'язані з періодами переселення.

Тетяна КОСТІНА.

Справи кримінальні

ВСЮДИСУЩІ ЩУПАЛЬЦЯ НАРКОМАФІЇ

«Вищі політичні кола Пакистану тісно пов'язані з наркобізнесом. Торговці героїном фінансують правлячу коаліцію, скупили достатньо голосів, щоб завоювати місця в Національній асамблеї (парламенті), отримали доступ до Прем'єр-міністра Наваза Шаріфа та Президента Гулам Ісхак Хана», — говориться в спеціальній доповіді центру по боротьбі з наркотиками при центральному розвідувальному управлінні США, цитати з якої наводять індійські інформаційні агентства ПТІ та ЮНІ.

З доповіді випливає, що в найближчому оточенні Н. Шаріфа діють впливові фігури наркобізнесу. Так, один з родичів глави уряду здійснює зв'язок між босами вітчизняної і міжнародної наркомафії. До контрабанди героїну безпосередньо причетний і один з найближчих політичних радників прем'єра.

Головний героїновий барон Пакистану, як стверджує ЦРУ, глибоко вкорінився в усі ключові інститути влади країни, включаючи військову розвідку, апарат Президента, правлячу коаліцію. Без найменшого побоювання за свою безпеку він є присутнім на засіданнях парламенту.

На кошти, що надходять від контрабанди наркотиків, говориться в дослідженні, офіційний Ісламабад усі ці роки фінансував операції моджахедів в Афганістані, а також сепаратистський рух в індійських штатах Пенджаб і Джамму та Кашмір.

Висновки, що містяться в доповіді, різко контрастують з точкою зору державного департаменту США, представники якого минулого року переконували членів конгресу в тому, що пакистанське керівництво робить «позитивні кроки» в приборканні виробництва й розповсюдженні героїну. На думку ПТІ та ЮНІ, дослідження ЦРУ, підготовлене колишнім американським розвідником, котрий довгі роки пропрацював в Ісламабаді, може поставити серйозні проблеми перед адміністрацією Б. Клінтона при розробці політики щодо Пакистану.

Олексій КУЗНЄЦОВ.

Ісламабад.

З «гарячих» точок

ЗБРОЮ РОЗЧОХЛИЛИ

У стан підвищеної готовності приведено багатонаціональний контингент у Сомалі. Жорстких заходів безпеки вжито у зв'язку з можливими масовими заворушеннями після закінчення мусульманського поста і святом розговіння Ід аль-Фітр, заявив у Могадішо представник американського командування полковник Фред Пек. Майже 60 військових патрулів контролюють ситуацію у сомалійській столиці, загороджувальні пости обстежують транспортні засоби щодо виявлення зброї, бойові вертольоти баражують над містом (на знімку).

Останнього разу спалах насильства охопив Могадішо напередодні Рамазану. Військові приготування в рамках операції "Відродження надії" здобули істотне підкріплення з підходом до берегів Сомалі чотирьох американських кораблів з 2000 моряками і 2200 морськими піхотинцями на борту. Вони перебуватимуть у регіоні впродовж шести місяців. Посилення заходів безпеки пов'язують також з активізацією антиамериканської пропаганди з боку одного з провідних сомалійських угруповань генерала Мохамеда Фараха Айдида.

«ОСНОВНА БІДА — КОРУПЦІЯ»

А як у них?

Минулого тижня уряд Ніколає Вакарою, отримавши підтримку румунського парламенту (260 депутатів «за» і 192 — «проти»), приступив до реалізації чотирирічної економічної програми. Опозиція — Демократична конвенція Румунії (ДКР) — її розкритикувала, але альтернативи запропонувати не змогла, мовляв, будь-яка програма за 200 відсотків інфляції і мільйона безробітних приречена. Лідер ДКР Корнеліу Копосу заявив: факт голосування за довіру урядові вже є перемогою опозиції.

Як зазначає агентство Рейтер, після нищівної критики в парламенті уряд, Президент Іон Ілієску та правлячий Демократичний фронт національного порятунку повинні рішуче втілювати свою програму, та чи вдасться це їм? Соціологічні дослідження свідчать, що багато румунів сумують за комуністичним минулим. Хоча те минуле було зовсім не рожеве. «Геній Карпат» Ніколає Чаушеску прагнув будь-що погасити кількамільярдну заборгованість Румунії Заходу і свого таки домігся, щоправда, ціною небаченого дефіциту на внутрішньому ринку. Скажімо, у 80-ті роки ситуація з бензином в Румунії була така ж, як нині в Україні. Нафтою розраховувалися за кредити Заходу. Зате наприкінці 1990 року заборгованість Румунії іноземним банкам становила лишень 211 мільйонів доларів (порівняйте: борги сусідньої Болгарії у той час перевищили 12 мільярдів доларів). Однак нині румунам уже треба повертати 2,2 мільярда доларів, що їм «у нові часи» кредитували міжнародні валютні організації. До речі, 90 відсотків цих кредитів пішло на закупівлю товарів широкого вжитку та продовольства і лишень 8,7 відсотка — на інвестиції певних проектів.

«За 45 років ми поховали соціалізм, а за три, як бачу, поховаємо й капіталізм», — любить казати румунський поет-дисидент Мірча Дінеску. І справді, після дискредитації поняття «соціалізм» сьогодні румунські політичні діячі уникають вживати й слово «капіталізм», власне, як і «буржуазія», «пролетаріат». Причину зневіри своїх співвітчизників лідер опозиції Корнеліу Копосу вбачає в дуже повільному ході реформ і помилках трьох «неокомуністичних» урядів. У свою чергу, уряд вказує на зовсім інші проблеми — корупцію, злочинність, безробіття, величезну різницю в доходах окремих категорій населення.

В інтерв'ю газеті «Адевірул» прем'єр Н. Вакарою заявив, що прокуратура розслідує 1900 порушень з боку державних чиновників. «Корупція — основна загроза реформі, — сказав він. — Високопоставлені особи беруть величезні хабарі. У них на рахунках у банках є десятки мільйонів доларів, більше, ніж у сейфах Національного банку».

Люди переконалися, що на чесно зароблену зарплату прожити важко. Найлегше розбагатіти можна з торгівлі. Понад 40 тисяч фірм імпортують-експортують, часом навіть завдаючи цим збитків державі. Лишень одиниці намагаються щось виробляти, відкривають робочі місця. Однак під тягарем податків виробникам доводиться дуже скрутно. А нещодавно уряд прийняв рішення на 30 відсотків ці податки збільшити, водночас припинити субсидування, щоб бодай наполовину «збити» інфляцію. У відповідь профспілки вимагають підвищити мінімальну зарплату до 80 доларів, зменшити безробіття. Тож не дивно, що в пошуках роботи румуни відправляються на Захід, здебільшого через Україну і Польщу. За польськими даними, лишень в січні цього року майже 13 тисяч румунів чекали дозволу перетнути кордон з Німеччиною.

Василь ВАСИЛІВСЬКИЙ.
Бухарест.

Контакти і контракти

ПОТУРБУВАЛИСЬ І ПРО НАЩАДКІВ

Міжурядову угоду щодо спільного освоєння нафтових родовищ Східного Сибіру підписали нещодавно Прем'єр-міністр Росії В. Чорномирдін та перший віце-прем'єр-міністр Киргизстану Г. Кузнецов.

Середньоазіатській республіці, що бажає одержати нафту з Росії, доведеться допомогти російським нафтовикам. Згідно з домовленістю, киргизстанські будівельники зводитимуть житло для нафтовиків, ремонтуватимуть свердловини на півострові Ямал. Крім того, Киргизстан разом з Росією освоюватиме одне з нових перспективних родовищ нафти в Заполяр'ї. Подробиці цього проекту поки що лишаються економічною таємницею. Відомо лиш одне: якщо задум реалізують і видобуту нафту поділять порівну, республіка буде забезпечена цим продуктом мінімум на півстоліття.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Актуально

ХОЧУ БУТИ ГРОМАДЯНИНОМ...

Нині відбувається складний процес становлення сусідніх держав: України й Росії. Він вимагає розв'язання ряду болючих проблем, які виникли після розпаду колишнього Союзу у жителів двох країн. Зокрема, це стосується прийняття громадянства населення, яке проживає на території України й Росії. Неодноразово до редакції зверталися читачі з проханням допомогти одержати в російському посольстві у Києві довідку, що вони не є громадянами Росії, або про те, що хочуть бути громадянами цієї держави. Як тепер розв'язуються питання прийняття громадянства, ми попросили розповісти завідувача консульським відділом посольства Росії в Україні Михайла Глушкова.

— Одразу хочу зазначити, що жителям України й Росії насамперед треба ознайомитись із законами про громадянство наших держав, де чітко сказано, що потрібно зробити, аби прийняти українське або російське громадянство. У зв'язку з тим, що російський закон почав діяти з 6 лютого 1992 року, а український набрав чинності 13 листопада 1991 року і протягом року населення мало визначитися щодо свого громадянства, виникло деяке непорозуміння. Проте українська сторона подовжила термін оформлення документів до 13 листопада цього року.

До нас надходить багато листів, у яких люди просять дати інформацію про те, як вийти з громадянства Росії чи набути його. Поінформувати населення України щодо цього мала б місцева влада. Але справу на місцях чомусь ігнорують і через те люди не знають, як їм бути. Тому для тих, хто хоче прийняти російське громадянство, повідомляю: спочатку їм необхідно одержати довідку про те, що вони не є громадянами України. А для цього вони повинні написати заяву до Комісії у справах громадянства при Президентові України. Згодом це питання розглядається, Президент затверджує рішення й відповідний орган видає довідку про те, що ця особа, наприклад, вийшла з громадянства України. З довідкою треба прийти до посольства Росії в Україні і написати тут заяву, автобіографію, заповнити облікову картку, здати три фотокартки розміром 3×4 см і заплатити 3000 купонів. У нашому посольстві ці документи розглядають, перевіряють, а потім пересилають до Верховної Ради Російської Федерації. Після цієї процедури парламент Росії розглядає їх, а Президент затверджує. Про результати проходження документів ми інформуємо. Тут треба зазначити, що деякі громадяни направляють свої листи відразу в Москву, але це неправильно.

Поки що я не можу сказати, скільки громадян Росії буде проживати в Україні. Але хочу наголосити, що потрібно терміново приймати закон про правовий статус іноземних громадян в Україні, який нині перебуває на розгляді в українському парламенті. Це дасть змогу швидко розв'язувати конфліктні ситуації, зняти напругу. Хочу також зауважити, що в цьому документі йдеться про те, що всі іноземні громадяни, які проживають на території України, матимуть рівні соціальні права, однак, вони не можуть обирати і бути обраними, брати участь у референдумах, обіймати деякі посади, служити в лавах українських збройних сил тощо. Після прийняття такого закону Верховною Радою України велика кількість проблем буде розв'язана.

Свою думку щодо питань прийняття громадянства висловив також заступник начальника Консульського управління українського зовнішньополітичного відомства Віктор Кирик.

— Наше міністерство, відповідно до Закону України про громадянство, розв'язує питання, пов'язані з громадянством тих людей, які проживають за межами нашої держави. Зокрема, це стосується й жителів Росії, які є українцями за походженням, і мають право на одержання і підтвердження громадянства України. Саме про це йдеться у статті 2 (пункт 2), згідно якої громадянами України є особи, які працюють за державними направленнями, проходять військову службу або навчаються за межами України, якщо вони народилися чи довели, що постійно проживали на її території, не перебувають у громадянстві інших держав і не пізніше, ніж через два роки після набрання чинності цього закону виявили бажання стати громадянами України. Наше міністерство на підставі саме цього положення приймає заяви від громадян, що проживають за межами нашої країни, надсилає їм матеріали, передбачені законом. З урахуванням тих документів, які вони нам пред'являть, і розглядають їхні звернення. Потім людям, які мають право на українське громадянство, надсилається відповідна довідка. Прибувши на територію України, вони можуть звернутися в органи внутрішніх справ за місцем проживання і одержати в паспорті відмітку, що вони є громадянами України. Отож усі, хто тимчасово перебуває за межами нашої держави, можуть до 13 листопада 1993 року подати заяву про те, що вони хочуть здобути українського громадянства. Хочу наголосити: закон передбачає, що однією з умов надання громадянства України є постійне проживання на її території і виняток може бути лише для тих, хто проживає за кордоном тимчасово. Закон про громадянство давав можливість людям, які проживають на території нашої держави, визначитися щодо свого громадянства за дещо спрощеною процедурою. Ті жителі України, які заперечували проти здобуття українського громадянства, могли протягом року звернутися до органів внутрішніх справ і, таким чином, не здобувати громадянства України. Саме це положення дуже широко коментувалося засобами масової інформації відразу після набуття законом чинності. Окрім того, наше відомство і органи внутрішніх справ на місцях давали відповідні роз'яснення. Хочу також зазначити, що в Україні немає правового вакууму щодо становища іноземних громадян і осіб без громадянства. Ми, як правонаступники колишнього СРСР, підтвердили, що усі закони, які не протирічать Конституції України і чинному законодавству, діють в Україні до прийняття відповідних законів у нашій державі. Саме така ситуація склалася щодо згадуваного питання. Нині в різних відомствах розглядається проект закону про правовий статус іноземних громадян. Він повністю відповідає міжнародним зобов'язанням України щодо прав людини. На мою думку, згодом закон буде прийнято парламентом нашої держави.

Інтерв'ю провів
Петро ІВАНІВ.

Культура

ТАК, КОВБАСУ МИ ЛЮБИМО

Але без духовного відродження не обійдемося, не виживемо. Схоже, що на Вінниччині це починають розуміти.

«Культура завжди йшла в ногу з культурою людини». Ці слова належать відомому вченому Климентію Тімірязєву, чиє ім'я носить Вінницька наукова бібліотека, розташована поруч з театром, де проходила обласна науково-методична конференція."Перехід до ринку і проблеми розвитку духовності на Вінниччині".

Але як же не по-людському ставились у нас протягом десятиліть до культури! І чи не в цьому причини усіх наших бід? Добре вишколений партапаратниками шахтар три роки тому під схвальне кивання президента колишнього Союзу залишив для історії афоризм: «Дайте ковбасу — і ми всі заговоримо українською мовою». Це — в пам'яті...

Дивився я на переповнений облмуздрамтеатр і пригадував, що сотні разів тут збиралися пленуми, конференції, партійно-господарські активи, по яких колишній Союз побив усі світові рекорди. І закликали, щоб була ковбаса. А її все меншало і менщало...

І ось, нарешті, зібралися для того, щоб вижила КУЛЬТУРА. В нелегких умовах переходу до ринку.

Глава облдержадміністрації Микола Дідик чітко окреслив завдання конференції: розширити соціальну базу учасників духовного відродження, виробити механізм співпраці всіх здорових сил у цій справі, завершити створення концепції духовного відродження Вінниччини. А його заступник, начальник управління культури, кандидат філософських наук Микола Ільчук виступив з доповіддю: «Орієнтовні напрями розвитку культури Вінниччини в умовах переходу до ринку».З багатьох почутих цінних думок я б виділив таку: на зміну єдиному (командному) меценату в галузі культури повинен прийти основний меценат — кожний її служитель. Ось чому так загострюється проблема перепідготовки кадрів. За існуючих умов кожен працівник культури може пройти її один раз у ... 30 років!

Пленарному засіданню передувала місячна робота чотирьох секцій, які розглядали проблеми: формування сучасного соціо-культурного середовища; фінансово-економічного забезпечення; відродження духовності в діяльності політичних партій і національно-культурних громад; співпраці закладів культури й освіти у формуванні національної свідомості і духовності молоді; участі церкви у духовному відродженні.

У театрі були не лише люди з краватками і метеликами, а й в одязі священнослужителів та в однострою українського війська. Не згаяли марно час представники Президента в районах, інші керівники, що раніше брали участь лише в господарських активах.

Із розробленими науково-методичною конференцією заходами та певним досвідом на ниві духовного відрдження вінничани готові ознайомити всіх, хто завітає у гості. Як це зробив начальник управління культури Калініградської області М.Гречко, який, виступаючи на конференції, висловив захоплення почутим і побаченим.

Кожен з учасників конференції мав залишити анкету опитування з десяти питань, де, зокрема, були такі: «Що б Ви зробили в першу чергу для розв'язання проблем культури, якби стали представником Президента в області?», «Що, на Ваш погляд, найбільше заважає успішній співпраці закладів культури і освіти у справі духовного виховання дітей та юнацтва?»

Що ж, як кажуть, люди до культури починають ставитись по-людському. А це, повірте, обнадіює.

Іван ВАЛЬКО,
професор.
Вінниця.

ГЕРБ БАТУРИНА

Однією з малодосліджених сторінок середньовічної історії України є історія міст, особливо на Лівобережжі. Тут, безперечно, передусім привертають увагу дослідників гетьманські столиці, зокрема Батурин. Питання щодо часу виникнення останнього остаточно ще не з'ясоване. Одні джерела та історики відносять це до часів короля Стефана Баторія, інші до 1625 року (О. Лазаревський). В історії Батурина також не зовсім ясне питання про його герб. У 1654 році місто отримало Магдебурзьке право і автоматично свій власний герб. На жаль, нам не вдалося знайти цей привілей. У геральдичних працях Лакієра, Вінклера, Соболевої, Румянцевої, Сперансова відсутні будь-які згадки про герб Батурина. Тому основою його реконструкції, доки буде знайдений привілей, є сфрагістичний матеріал — міські печатки. Адже відомо, що саме на них зображувався герб. Так, на печатці Чернігова — це Святий Владислав, Ніжина — Святий Юрій, Стародуба — старий дуб, Козельця — козел і т.д. З опублікованих матеріалів відома печатка Батурина 1717 року. Вона була на «выписку из книг меских ратуша батуринского». Її опис мовою оригіналу: «В центре круглой печати изображена луна рогами вверх; над луною крест, а над крестом звезда, вокруг слова; печать места Бутуринска».

Історія

Нами виявлена більш рання печатка. Нею засвідчений «Выпис с книг меских ратуша батуринского права майдебурского» від 6 липня 1671 року, вміщений у так званій «книге Забелы», що зберігається у Чернігівському історичному музеї ім. В. Тарнавського. Це восковий відбиток брунатного кольору, зроблений через вирізаний клаптик паперу. Печатка кругла, діаметром 41 мм, у центрі — серцевидна фігура, у якій зображений хрест, зліва від фігури — зірка, справа — півмісяць. «Серце» перетинає справа наліво древко прапора трикутної форми. По колу йде напис: «Печать места его црского ве Батур». Як бачимо, на печатках дещо різниться напис. Це й зрозуміло, бо після Мазепи змінюється статус Батурина, який стає невеликим сотенним містечком. Але залишаються незмінними три фігури — зірка, хрест, півмісяць. До речі, ці символи дуже поширені серед гербів саме української шляхти (див. герби Каменецьких, Жуковських, Величківських, Стефановичів, Донцових, Мешетичів, Тарнавських тощо). Та й у гербі Івана Мазепи ми бачимо хрест, півмісяць, зірку. Хрест — це символ православ'я, захисту від ворога, зірка і місяць вказують шлях до неба, до Бога, прапор нагадує нам козацьку корогву. Якщо подивитися на 12 чернігівських прапорів 1651 року, то на шести з них побачимо зазначені фігури. Підсумовуючи все вищезгадане, вважаю, що у гербі Батурина, який розробляється зараз, повинні бути саме ці символи.

Ігор СИТИЙ,
провідний науковий співробітник Чернігівського історичного музею імені В. Тарнавського.

Військо

ЧЕСТЬ ОФІЦЕРА

У ході великомасштабних навчань мені неодноразово доводилося бачити стиль роботи міністрів оборони СРСР, починаючи з маршала А. Гречка, начальників Генерального штабу, головнокомандуючих військами, багатьох воєначальників рангом нижче. До глибини душі обурювало, з якою насолодою перші особи армії ображали своїх підлеглих, наперед знаючи, що ті не зможуть відповісти тим же. Генерали і маршали, які мали за плечима по декілька академій, брутально лаялися, втоптуючи в бруд гідність офіцерів, які стояли перед ними навитяжку. А за годину можна було спостерігати, як офіцери, яких щойно розпікало начальство, буквально тими ж словами, з тією ж насолодою знущалися з своїх підлеглих. У дію вступала ланцюгова реакція морального терору, що мала на виході деградацію особистості, її неспроможність у вирішальний момент брати на себе повну відповідальність.

Мені особисто також довелося відчути могутній тиск вищих структур армії. Довідавшись про мою участь в роботі РУХу, у формуванні Спілки офіцерів України, вище командування використало всі заходи, щоб зламати мене: від погроз звільненням до наказу про розпуск полку, яким я командував. Але найстрашніше — вони змусили піти деяких моїх товаришів по службі всупереч честі офіцера на ниці щодо мене вчинки. Саме тоді я побачив, як безжалісно діє державна машина, що ламає хребти людям.

Коли як перший голова Спілки офіцерів України (СОУ) я брав участь у формуванні Збройних Сил України, то сподівався, що ганебні ганджі Радянської Армії вдасться викорінити. Саме тому СОУ стільки уваги приділяла кадровим питанням, намагаючись захистити структури Міністерства оборони і наших Збройних Сил, що створюються, від офіцерів, які зганьбили своє звання, зловживаючи службовим становищем.

За даними соціологічних досліджень сьогодні 40 відсотків солдатів і 50 відсотків офіцерів армії України не задоволені моральним кліматом у своїх військових колективах.

За умов низької соціальної захищеності, процесу скорочення армії, різкої зміни ідеологічних орієнтирів вкрай важко виховати офіцера з розвинутим почуттям власної гідності, з високим розумінням честі. Саме життя часом змушує нас хитрувати, бути менш вимогливими в дотриманні власних принципів. Борючись за виживання, деякі військовики готові стерпіти будь-які образи, виконати будь-які примхи начальства.

Нині часто-густо зазіхають на честь і гідність військовиків не лише вищі начальники, але й особи, які не мають відношення до армії. Вважається чи не за норму, коли зі сторінок різних друкованих видань ллють бруд на військового.

Показово, що від цього не захищені навіть міністр оборони і його заступники. Особисто я вважаю, що генерал-полковник К.Морозов є для своїх підлеглих гідним прикладом наслідування як людина високої честі, інтелігент у кращому розумінні цього слова. Але деяким категоріям людей не подобається стиль його роботи, і ось уже розгорнуто потужну кампанію психологічного тиску. Чи треба у такий складний час змінювати міністра оборони, чи ні — інше питання. Але якщо навіть на людину такого високого рангу діють методами погроз і психологічного тиску, то можна собі уявити рівень незахищеності молодих офіцерів.

Особисто я розцінюю будь-яке зазіхання на честь і гідність військовика як безпосередню спробу підриву устоїв Збройних Сил України. Хіба потрібні нам офіцери з «гнучкою» ідеологією, здатні перефарбовуватися щоразу залежно від зміни політичного становища? Чи потрібні нам військовики, для яких керівництвом до дії став принцип «бажання начальства — закон для підлеглого»? Оточивши себе такими людьми, дехто легко сходить на олімп влади. Але захистити Батьківщину з такими пристосуванцями і кон'юнктурниками неможливо.

Нам потрібна армія, яка буде складатися із сильних і гордих людей, здатних відстояти і власну честь, і поважати гідність підлеглих. Саме такі офіцери сміливо виступають на захист добра і справедливості, такими нас поважає і любить народ України.

Час вже приниження підлеглих розглядати як посадовий злочин й з усією суворістю закону карати винних у цьому. Подобається це комусь чи ні, наш Комітет не буде стояти осторонь боротьби за здоровий моральний клімат в армії. Не можна допустити, щоб пустили коріння ті ж ганджі, що призвели до краху Радянської Армії.

Вілен МАРТИРОСЯН,
генерал-майор, голова
Комітету з питань соціального захисту військовиків при Кабінеті міністрів України.

Факт і коментар

«ЧУМАЦЬКИЙ ШЛЯХ» ВЕДЕ У КРИМ

Фестиваль «Чумацький шлях», приурочений до Дня незалежності України, пройде з 21 по 24 серпня цього року у Криму.

У середні віки Крим славився своїми соляними промислами. Особливо цінилася сіль, добута з озера Галяль-Гель (сучасна назва — Старе-на-Перекопі) та з дев'яти озер поблизу сучасної Євпаторії. Їздили в Крим по сіль російські, польські й навіть литовські купці. Та найпомітніший слід залишили по собі чумаки — професійні возії солі з Криму в Україну. У вози вони запрягали до 15 пар волів і клали на ці вози по 700 пудів вантажу, переважно солі й риби. Вивозили чумаки з Криму також тканини, сап'ян. А доставляли на півострів хліб, шкіри, полотно, залізо, зброю... Про чумацьку долю складали пісні, слава про Чумацький шлях котилася по світу.

Багата історія «Чумацького шляху», його поезія і привернули до себе увагу працівників культури. Народилася ідея фольклорного фестивалю, який буде відкрито на Перекопі, в місті Арм'янську. Потім свято пройде, а точніше — на чумацьких возах проїде по землях Красноперекопського, Первомайського, Роздольненського, Сакського районів та міста Євпаторії. Тобто фестиваль пройде Чумацьким шляхом. У програмі — концерти майстрів мистецтв, творчі вечори, свята сіл і народних традицій, гуляння.

— Проведення такого фестивалю, — каже голова оргкомітету, начальник управління культури РМ Криму Вячеслав Пересунько, — ми вважаємо дуже актуальним і потрібним. Саме Чумацький шлях до прокладення в Крим залізниці був основним шляхом взаємопроникнення різних культур. Відбувся обмін не лише сіллю та іншими товарами, а й піснями, звичаями, життєвим досвідом. Чумацький шлях єднав людей, сприяв їхньому взаєморозумінню, зміцненню дружби. А це те, що так потрібно на сьогодні. Спираючись на історичне минуле, ми хочемо наповнити його сучасним змістом. Адже тепер дуже активно йде процес відродження багатонаціональних культур Криму. «Чумацький шлях» повинен відкрити нові творчі можливості наших народів, взаємно збагатити їх, об'єднати в ім'я миру й злагоди на півострові. Ми сподіваємося, що громадськість Криму, України, Росії з інтересом сприйме ідею проведення фестивалю.

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

Таке життя

Радянська влада мінус електрифікація,

або Історія дядька Митрофана з окремо взятого хутора

Побудова «нашого нового світу» ніколи не викликала в Митрофана Федоровича великого ентузіазму. Якщо точніше, то й малого не було. Особливо не подобалася Онищукові аграрна частина «грандіозних планів». Може, пролетаріатові й нічого втрачати, «крім власних кайданів», припускав несвідомий хуторянин, але селянам таки було що. «Золотий вересень» ощасливив такими соціалістичними перетвореннями на селі, що багатьом Митрофановим землякам довелося міняти самі села на аули. В кращому випадку... Одне примиряло впертого волинянина з ленінським всеперемагаючим ученням — кінцева мета, себто комунізм. Наче грудкою масла помастили його душу слова заїжджого агітатора про «світле завтра», за якого до Радянської влади неодмінно приплюсовується тотальна електрифікація.

— Оце б таке «завтра» та на мій хутір, — замріяв Митрофан. — Диви, яка потрібна штука в господарстві, той комунізм. Видно, розумний чоловік його вигадав. Хазяїн.

Але «завтра» воно і є завтра. Ніяк не щастило бідоласі на повну й остаточну перемогу найпрогресивнішого ладу. Радянська влада була (хоч з цим компонентом, на думку дядька Митрофана, можна було б якраз і не квапитися), а з електрифікацією «не світило». Не хотіла горіти лампочка Ілліча на окремо взятому хуторі і все, крапка.

— Хочеш електрики, — пояснили наївному прихильникові комунізму, — не псуй статистики. Радянська влада не для того тобі соціалізм принесла, щоб ти сидів на своєму хуторі, як пес на ланцюгу. Іди в колгосп, як люди.

Ось тобі й маєш, здивувався Митрофан. Та від того соціалізму не захочеться й «плюс електрифікації». Так і погорів на «ідеї».

Справді погорів.

— Хата запалала з доброго дива, — розповідає Онищук, — ледве встигли дітей винести. Залишився просто неба. Де голову прихилити? А тут і доброзичливці на попелище: «Переїздіть до села та приставайте до колгоспу. Він допоможе погорільцям. Бо що самі робитимете?». Що робитимем? Звісно що, кажу, нову хату будуватиму. Аж плюнули спересердя і гайда назад. Тільки кинули на прощання: «Дивись, Митрофане, будеш так триматися за свій ліс, можеш і тайги скуштувати»...

Про толоку мови не було: хто ж буде потурати одноосібницьким примхам. Сам і зводив нові стіни. Надривав пупа, балка ледь не прибила, але дітям дощ за комір не капав. Вдень працював, а вночі хату стеріг. Хтозна, чи те диво не полюбило до неї дорогу?

З хутора не поїхали, але «статистику» Митрофан заповажав: боявся тенденції до зростання в графі «Пожежі». Одне слово, не вистояв чоловік, подався з «відсталого елемента» до «передового класу». І дружина за ним — також «колгоспне селянство». Як пропадати, то з трудоднями!

Сам збирав і возив молоко. Галині випала «пішa» посада — пасла овець. А що вдома теж було кого «пасти» — шестеро малих дітей, доводилося Митрофанові часто працювати за сумісництвом. Така практика вилізла боком згодом, коли добрі люди порадили Галині Варфоломіївні збирати папери на оформлення пенсії. «Яка пенсія? — закричали на жінку. — Дармоїдка! Судити треба! Шкода, не загнали вас, куркулів, до Сибіру»... Йшла з контори, ноги підгиналися.

Фото Сергія Ковальчука.

— Та пропади вона пропадом, та пенсія,— втішав чоловік. Мені он цілий «комунізм» пропав, а ти бозна чого плачеш.

А самому прикро, аж кричати хочеться. Жінка світу Божого не бачила: все робота, діти, господарство. У хаті до півночі каганець блимає — Галя шиє, миє, пряде. А вони — дармоїдка!

Хутір далеко від столиці, а й сюди дійшло: настали нові часи. Кажуть, уже «куркуль» не таке лайливе слово і начебто є сумніви, що «славне минуле» та «світле сьогодення» — такий вже великий мед. Знову зазбирався Митрофан до району:

— Якщо вже соціалізм пішов на спад, буду я, Галю, знову боротися за «комунізм». Може, вигорить. Хай хоч на старість побачимо у своїй хаті світло.

Від Онищукового хутора до Ковеля навпростець рукою подати. До села Білінь ще ближче. Майже над їхньою хатою високовольтна лінія електропередач бринить дротами. Кілька стовпів та трансформатор і «нон проблем з плюс електрифікацією». Так хто ж дбатиме про ті стовпи заради якогось дядька?

— А ти до найвищого начальства йди, — порадив розбитний кум. — Вказівка їм прийшла — спілкуватися з простим народом. Це «перебудова» називається.

«Перебудова» й справді була приємною річчю. На дядька Митрофана ніхто не кричав, не лякав Сибіром, посилав не до.., а до кабінету навпроти. Мовляв, ми б з радістю допомогли, але не в нашій компетенції. Доки представник простого народу ходив по тодішньому райвиконкому, таких слівець нахапався, що Галина Варфоломіївна запідозрила, чи не надумав на старість її настирливий чоловік з «колгоспного селянства» до «трудової інтелігенції» податися. Дуже вже грамотним став.

— Котили мене, як ото дітиська м'яча. З кабінету до кабінету. Прийдіть за тиждень, місяць, квартал. Після засідання, сесії, пленуму. Один чоловік уже точно пообіцяв: «Зайдіть, дядьку, 4 жовтня. Будемо приймати рішення по вашій справі». Я на радощах лампочок накупив. Буде діло, радію. А його самого за рішенням «прийняли» з того кабінету... 3 жовтня. Секретарка сміється: «Та він, діду, жартував: знав, що його вже тут не застанете».

— Так з ним мило піджартовували ще років з п'ять. Хотів уже махнути на перебудову рукою і поховати її поряд з комунізмом. Галина осліпла — катаракта, та й скільки ще їм того життя. Але політично підкований кум знову роз'ятрив душу. «Їдь до Ковеля та питай представника Президента Остап'юка, а не секретарів. Комуністів уже нема. Тепер демократія називається».

Чекаючи на Остап'юка, Онищук ніяково м'яв картуза. «Демократи», які заходили в приймальню, були дуже заклопотані на вигляд: аж незручно їх такою дрібною справою турбувати. Скакував назустріч, та секретарка втрутилася: то лише заступники, а не представник. «Який же тоді «сам», якщо заступники такі грізні?» — зітхав відвідувач.

— Слава Україні — почув. — Ви до мене? Чоловік молодий ще і зовсім не схожий на тих начальників, яких бачив досі.

— Та я до президента... — зам'явся.

— Ну, то, певно, до мене, — засміявся «неначальник». — Прошу...

Галина Варфоломіївна не вірила:

— То тебе на кпин взяли, старий. Демократи, мабуть, також жарти люблять. А ти знову лампочок накупив. Буду їх солити замість огірків...

З представником Президента у Ковельському районі Георгієм Остап'юком ми приїхали до Онищуків саме в той історичний момент, коли на старому хуторі

Мал. Сергія Федька.

вперше спалахнула лампочка Ілліча. Подружжя, наче молодята на старих знімках, застигло в урочистих позах, голова до голови, тільки дивляться не в об'єктив, а догори, на стелю. На шнурі звисала сяюча лампочка. Електичне «світило» віддзеркалювалося в усмішках господарів, у склі численних фотографій на стінах; наче вся жива й мертва родина дивувалася: диви, таки домігся свого.

У кутку — телевізор. Один з синів пристарався — нате вам цивілізацію на хутір. Відтепер онуки влітку не розбігатимуться вечорами від діда з бабою, бо «тут мультиків нема». Будуть. У Митрофана Федоровича своя програма: дивитися, що в Києві робиться, чи є там ділові люди, як «наш президент з Ковеля».

Півстоліття вибивали з дядька Митрофана дух господаря. Квецяли брудними пальцями душу, зваблювали фальшем. Ледве дали спокій — а він знову за своє. Купив електросічкарню, завіз труби для води — розгортає господарство.

— Треба підсобити нашій державі харчами. Гендель не для мене, спекулянтів крепко не люблю...

— А Сибіру вже не боїтеся?

— Хе, так де тепер той Сибір — у чужій державі, — здивувався моїй політичній наївності дядько Митрофан. — А якщо боятися, то всім, щоб та держава знову не була «нашою».

Уклав при мені Онищук з представником Президента угоду — прожити ще 65 років. За світла. Перших 65 до стажу не входять, бо «жив, як каміння гриз». Тільки б дружині зір повернути, вона така гарна жінка, що й досі, зізнається Митрофан Федорович, душа його терпне. Правда, хтось пожартував: тому терпне, що не бачила інших жінок на хуторі. Якщо життя своїм господарством — запорука подружньої вірності, може, це ще один доказ на його користь?

Людмила КОХАНЕЦЬ,
спеціальний кореспондент
«Голосу України».
Волинська область.

Право

Чотириста перший спосіб...

Відомий літературний герой Остап Бендер знав 400 (чотириста) способів безболісного вилучення грошей у населення. Чому безболісного? Бо шанував Кримінальний кодекс.

Слава Остапа не дає дихати деяким сьогоднішнім його послідовникам, які із шкури вилазять, винаходячи чотириста перший спосіб. Наприклад, ось такий.

Київське бюро подорожей та екскурсій, намагаючись забезпечити киян відпочинком на березі «... самого синего» Чорного моря, 15 квітня минулого року уклало договір на той час з директором державного малого підприємства «Новатор» в Севастополі депутатом міськради Євгеном Синєбоковим: бюро «Новатору» — 766500 карбованців авансу, Євген Андрійович туристам із Києва — сервіс на найвищому рівні.

Але Євген Синєбоков, підписавши договір як директор ДМП, через два дні став директором приватного підприємства з тією ж назвою «Новатор»... Допомогли «свої люди», зокрема завідувач відділу комплексного економічного та соціального розвитку міськради В.Кутявін, який своїм наказом № 5 від 17 квітня перетворив державне мале підприємтво в приватне. До травня 1992 року Є. Синєбоков фактично залишався директором «Новатора», адже мав печатку, рахунок ДМП «Новатор» не було закрито. Не було створено і ліквідкому, не з'явилося відповідних публікацій в пресі. Звісно, Київське бюро подорожей та екскурсій теж не було інформоване про такі перипетії. І коли через 11 днів після того, як Євген Андрійович став повноправним господарем нового підприємства, на його старий рахунок надійшла солідна сума, він гроші не повернув. Більше того, щоб закріпити свої позиції, продовжував і надалі діяти як директор ДМП «Новатор»: 14.05.92 року підписав з Київським бюро додатковий протокол, яким було конкретизовано місця відпочинку, порядок оплати путівок.

Тим часом представники Київського авіаційного виробничого об'єднання перед тим, як послати дітей на відпочинок, вирішили на місці перевірити (і правильно зробили!) обіцяний Синєбоковим сервіс. З'ясувалося, що замість обіцяних дво-чи тримісних кімнат у стаціонарних корпусах з відповідними побутовими умовами їм запропонували... списані залізничні плацкартні вагони за два кілометри від «самого синього», їдальню громадського харчування, але й це за умови роботи дітей не менш як по 4 години щодня на полях «Новатора»...

Бюро, вислухавши обурення працівників авіаоб'єднання синєбоковським «сервісом», попросило Синєбокова гроші повернути, адже «Новатор» жодної умови договору не виконав. Але... на жодну телеграму та претензію, як це передбачено Арбітражним процесуальним кодексом України та договором, «Новатор» не відповів. Щоб згодом заявити: строк для претензій закінчився... ДМП «Новатор» ліквідоване разом з засновником... воно розорилося...

Підозрюючи власника приватного підприємства у бажанні формувати свій бюджет за рахунок «інших джерел, що не заборонені законодавством», бюро тричі зверталося до МВС України за допомогою. Та відповіді немає і досі.

Але ж є, слава Богу, ще й Вищий арбітражний суд України, який без зволікань вирішив: «Стягнути з приватного підприємства «Новатор» на користь Київського БПтаЕ 766500 карбованців основного боргу, 23342 карбованці збитків та 78984 карбованці держмита». І видав відповідний наказ.

Та що голові Ленінського районного суду Севастополя Г. Дмитрієвій та судвиконавцю О.Нестеренко, які повинні стягнути з Синєбокова гроші, рішення та наказ Вищого арбітражного суду. Вони самі судді. І повернули до Києва те рішення з запискою: не можемо стягти гроші, бо не знаємо місцезнаходження «Новатора» і не маємо його банківських реквізитів... І це при тому, що в Севастопольській міськраді є документи, в яких зазначена юридична адреса «Новатора». До того ж та сама Г. Дмитрієва писала Вищому арбітражному суду:«Згідно вашої ухвали від 13.10.92 р. накладено арешт на рахунок малого підприємства «Новатор».

Якому ж листові голови Ленінського нарсуду вірити?

Дещо прояснила ситуацію заступник начальника Державної податкової інспекції Севастополя Н.Єланська: на 03.12.92 року на рахунку «Новатора», «... відкритому в ІКБ «Таврика» № 346820 грошові суми на кінець дня були відсутні, а на початку дня значилось 221,0 тисячі карбованців». Отак, зранку були, а під вечір як у воду Чорного моря канули.

А тим часом Євген Синєбоков удосконалює 401-й спосіб вилучення чужих грошей, чхаючи на Кримінальний кодекс й інші Закони України. Бо для нього, депутата міськради, у Севастополі вони, мабуть, не писані.

Григорій ПАНАСЮК,
юристконсульт Київського бюро
подорожей та екскурсій.

В рекламі Шепетівського філіалу Київського заводу «Радар» у № 55 від 25.03.93 було допущено помилку. Телефон у Києві слід читати (044) 261-56-89.

БЕЗ ІНФОРМАЦІЇ ПРАЦЮВАТИ ЕФЕКТИВНО НЕМОЖЛИВО,

або Чи цікавлять американських сенаторів українські книги?

Пропонована вам публікація — не тільки відповідь на поставлене запитання, а й певною мірою спроба висловитися стосовно наших парламентських дискусій. Бо ведуться вони, на жаль, часто на низькому інтелектуальному рівні. З багатьох причин. І одна з них — відсутність у наших депутатів можливості користуватися спеціальною бібліотекою типу конгресової у США.

Як працює одна з найбільших у світі книгозбірень! Про це журналістові Віталію Абліцову розповідає співробітник Конгресової бібліотеки США Богдан Ясинський.

Віталій Абліцов: Найперше, пане Богдане, розкажіть трохи про себе. Тепер ви досить часто буваєте в Україні?

Богдан Ясинський: Якщо порівнювати з минулим часом, то так. А народився я в Західній Україні. Спеціаліст з бібліотечної справи. Член Наукового товариства імені Тараса Шевченка в США. Очолюю Український відділ Конгресової бібліотеки Америки. Сюди, на свою материзну, приїжджаю налагоджувати ділові контакти з Центральною Науковою бібліотекою АН України. Ми вже обмінюємося книгами, а також досвідом організації роботи.

В. А.: Розмовляти про одну з найбільших бібліотек світу, звичайно, цікаво. Але все ж таки давайте звузимо тему нашої розмови до актуальних проблем сьогодення. Зокрема, хотілося б почути, як допомагаєте своїм конгресменам та сенаторам? Читачам «Голосу України» цікаво дізнатися й про те, як працює ваш Український відділ? Отже, будемо говорити й про літературу, й про інформатику, і взагалі про книги.

Б. Я.: За найновішими підрахунками, в нашій бібліотеці нині зберігається понад 70 тисяч українських книжок. Це 32 тисячі назв. До нас потрапляють практично всі видання, які виходять у світі. До 1981 року ми їх каталогізували. Тепер усі книжки вже фіксуються комп'ютерною системою. Але ми користуємося обома системами: і прелімінарною, і новітньою.

Як відомо, початок американської українїки заклав священик Андрій Гончаренко, який жив у США з 1865 року. Він видавав двотижневик «Вісник Аляски» англійською мовою, де видрукував (уперше на американському континенті) вірші Тараса Шевченка.

Що стосується нашої бібліотеки, то вона унікальна. Зрештою, так і повинно бути, адже бібліотека призначена для користування нашим конгресменам і сенаторам. Той, хто засідає в конгресі, повинен багато знати, щоб мати можливість відповісти на будь-яке запитання. Одне слово, стараємося для того, щоб наші конгресмени знаходили вихід з будь-якого становища. В бібліотеці працює п'ять тисяч чоловік. Маємо три будинки. В бібліотеці — понад 80 мільйонів позицій, але щоб видати якусь книжку чи документ, потрібно не більш як 15 хвилин.

Щоправда, я повинен уточнити: безпосередньо на конгресменів та сенаторів щоденно працюють 800 співробітників бібліотеки. 24 години! Коли в конгресі йдуть дебати чи обговорюється якесь питання, ми повинні об'єктивно готувати всі потрібні для цього матеріали.

Між іншим, про це я вже говорив і з вашими парламентаріями. Без інформації сьогодні не може ефективно працювати ніхто, тим більше члени конгресу чи Верховної Ради.

НАША ДОВІДКА. Нині Бібліотека конгресу США, яка знаходиться у Вашингтоні — столиці країни, відкрита щодня за винятком днів загальнонаціональних свят. Будь-яка людина, якій виповнилося 18 років, може без попереднього запису вільно ввійти до Бібліотеки конгресу й користуватися її фондами. Якщо можливості приїхати до Вашингтона у когось немає, то працівники бібліотеки перешлють потрібні матеріали в будь-яке місце на землі. Комп'ютерна система бібліотеки через деякий час буде здатна відповідати на запити читачів з будь-якого континенту.

З 80 мільйонів одиниць зберігання бібліотеки четверту частину складають книжки та журнали. Щодня конгресова бібліотека одержує 7 тисяч одиниць зберігання. Книги та матеріали бібліотека збирає на 470 мовах світу. Тут є також платівки, рукописи, листи, фотознімки, кінострічки, навіть скрипки Страдіварі. Довжина полиць бібліотеки — 856 кілометрів.

Початок конгресової бібліотеки покладено в 1800 році, коли столицею США замість Філадельфії став Вашингтон. Але та, перша, бібліотека згоріла. Точніше, її спалили англійські війська.

Щоб відновити втрату, свою бібліотеку віддав конгресові автор Декларації Незалежності 1776 року і третій президент США Томас Джефферсон. Свою бібліотеку він почав збирати, ще будучи послом у Франції. «Я вважаю, що в ній немає жодного предмета, до якого членові конгресу колись не довелося б звернутися», — так писав Т. Джефферсон, передаючи свій скарб конгресові. В його бібліотеці нараховувалося 6487 томів.

Майже 200 років відтоді продовжується поповнення конгресової бібліотеки США. «Давайте всебічні знання народові, — говорив Т. Джефферсон, — і тиранія, насильство над тілом та розумом зникнуть, немов злі Духи на світанку дня».

Бібліотека конгресу має три основних будинки. Останній споруджено в 1980 році. Він має загальну площу 186 тисяч квадратних метрів. Це найбільша бібліотечна споруда в світі.

Суто американська риса — в бібліотеці все доступне відвідувачам, які мають можливість потримати в руках будь-яку книгу чи предмет колекції. Утримується конгресова бібліотека на кошти податкодавців. У її залах читають лекції, декламують вірші, відбуваються концерти...

«Бібліотека, не здатна забезпечити відвідувачів потрібними їм книжками чи документами — не бібліотека, а музей», — кажуть співробітники конгресової книгозбірні.

В. А.: Як же потрапили до вашої бібліотеки українські книжки?

Б. Я.: О, це цікава історія. Був собі в далекому Красноярську купець Геннадій Юдін. Дякуючи йому, ми й одержали і перші видання Тараса Шевченка, і книжки Пантелеймона Куліша, й «Основу» і «Киевскую старину», й багато іншого.

Діаспора

З нагоди Шевченкових ювілеїв я готую виставки його творів. У нас є багато рідкісних видань. Про виставку з нагоди 175-річчя Тараса Шевченка дізнався конгресмен, який відає бюджетом у конгресі, і ми розмістили цю виставку в його бюро. Про це багато писали у нас...

НАША ДОВІДКА. Красноярський купець Геннадій Юдін, непересічна постать не лише в історії Сибіру. Його бібліотека була однією з найкращих у Росії. В ній було 80 тисяч томів. Але навіть такий скарб нікого не зацікавив на батьківщині, і власник змушений був продати її США. «Я не знаю почеснішого місця для зберігання моєї колекції книг, — писав Г. Юдін, — ніж Американська національна бібліотека». До придбання її в 1906 році Конгресова бібліотека мала всього лише 569 книг з Росії.

Які ж основні розділи юдінської бібліотеки? Історія — праці найвідоміших російських істориків, література — вибране видатних письменників Росії і народів, що входили до імперії, древності — повні комплекти літописів, наукові публікації історичних та археологічних товариств, мистецтво, мемуари, твори з питань історії мистецтва... До Америки потрапила й система каталогізації бібліотеки, яку розробив Г. Юдін.

Успіх американців оцінив сам Теодор Рузвельт: «Ця покупка робить бібліотеку володаркою найзначнішої колекції книг не тільки в США, а й, наскільки мені відомо, взагалі за межами Росії».

Отак і потрапили до Конгресової бібліотеки книги українські, білоруські, киргизькі, узбецькі...

Але книжкові видання потрапляли до США з нашої країни й після революції. 1931 року Конгресова бібліотека придбала імператорську бібліотеку, в якій нараховувалось понад дві тисячі томів. Інші колекції потрапляли до Конгресової бібліотеки як дарунки емігрантських сімей.

Сучасні поповнення бібліотеки — наслідок офіційних ділових стосунків.

В. А.: Пане Богдане, розкажіть, будь ласка, детальніше про українську колекцію вашої бібліотеки.

Б. Я.: Роблю це з приємністю. Маємо острозьку біблію, рідкісний примірник «Слова о полку Ігоревім». Маємо Псалтир Петра Могили — ректора Києво-Могилянської академії. Є у нас старі видання Євангелій і ще низка книг XVI—XVIII століть. Окраса колекції — найперший український буквар, виданий у Львові. Видань творів Михайла Грушевського маємо понад 260. І про цього видатного історика та політика маємо достатньо книг. Багато маємо того, що навіть Україна не має.

Як тут не сказати про зусилля нашої еміграції, про її вклад у збирання української колекції. Особливо активно ми працювали після 1945 року. І в результаті маємо найкращу колекцію українських видань. Хіба що Торонтський університет має кращу за нашу. І то я не впевнений у цьому.

В. А.: А з сучасних письменників України чиї твори маєте?

Б. Я.: Майже всіх. До того ж ми не тільки збираємо, а й видаємо книги. Найбільша колекція книг «шістдесятників», «сімдесятників». Коли до нас почали приїздити гості з України, ми з гордістю могли показати їм плоди своєї праці. Іван Дзюба у нас вперше побачив видані різними мовами свої праці. Особливо — «Інтернаціоналізм чи русифікація?».

Вимушений сказати й про таке. Протягом тривалого часу нашу роботу в Україні, на жаль, піддавали обструкції. Я розумію, що то були «сталіністи» й «брежнєвісти», але нам від того не легше. Ми працювали для України, своєї батьківщини. Адже в нас уперше побачили світ такі тепер відомі антології, як «Розстріляне відродження» Юрія Лавриненка, двотомник «Координати», інші популярні видання. Ми видали сотні книжок. А скільки газет та журналів у нас виходить!

Ось приїздять до нас і Микола Жулинський, і В'ячеслав Брюховецький, і Віталій Дончик — і всі дивуються тому, скільки ми зробили.

В. А.: Пане Богдане, а хто користується українськими виданнями?

Б. Я.: Найперше конгресмени та сенатори. Науковці. А також багато іноземних відвідувачів нашої бібліотеки. З Японії, Китаю... Я раніше відав мікрофільмувальним відділом. Так-от японці зробили фільмокопії всіх українських книг, що зберігаються в Конгресовій бібліотеці США.

Чим це пояснити? З боку японських дослідників завжди був інтерес до Радянського Союзу. Гадаю, це пов'язано з політичним життям. Вони прогнозують майбутнє. Окрім того, вони цікавляться й вивчають уроки української історії 20—30-х років. Вивчають праці Миколи Скрипника, економічне вчення Волобуєва... Колись на Україні виходив журнал «Статистика України». Всі його числа японці скопіювали. Їх цікавить, чому комуністичні ідеї зазнали поразки? Чому русифікатори перемогли в Україні? Все їх цікавить. Зафільмували всі українські журнали того часу. Нічого не пропускають.

Останнім часом так чинять і китайці.

В. А.: А американські українці користуються вашою бібліотекою?

Б. Я.: Звичайно. Якось до мене звернувся один чоловік, колишній моряк. Ситуація була складною — він ще дитиною покинув Україну і майже нічого не пам'ятав про неї. Щось про річку, гори... Ми переглянули тисячі документів, карт та інших матеріалів і таки знайшли потрібне — його батьківське село.

Крім того, треба пам'ятати, що наша бібліотека — не єдина, де є українські книги в США. Значні фонди є в бібліотеці Наукового товариства імені Шевченка та в бібліотеці Української Вільної Академії Наук.

В. А.: Так, вашій книгозбірні можна позаздрити. Але ми забули таке питання, як зберігання фондів.

Б. Я.: Ті видання, що потрапляють до нас, зберігаються вічно. Проблеми лише з книгами, що надходять з держав, які утворилися на руїнах Союзу. Ви друкуєте книги на так званому кислотному папері. З часом він стає крихким і самознищується. Тому ми змушені всі такі видання зразу ж фільмувати. А плівка зберігається тисячу років. Отже, наші книги не пропадуть.

Ще про одне мушу сказати як бібліотекар. Мені дуже болить, коли книжки не використовуються. Особливо ж у вас. Донедавна були всі ці «спецфонди» і тому подібне. Нині ми докладаємо зусиль, щоб налагодити книгообмін. Ми готові не тільки передати вам книги, що є в нас, а й передати вам нашу технологію. Це важливо. Ми готові зробити все, щоб український інтелектуал, якому завжди працювалося дуже тяжко і в складних умовах, мав доступ до всіх духовних багатств світу. Це потрібно і нам, і майбутнім поколінням.

Сьогодні інформація — це все! Ні на день, ні на годину не можна запізнюватися. І якщо в Україні не буде створено для поширення знань кращих умов, то світ буде їхати в майбутнє круглими колесами, а ви — квадратними.

В. А.: І останнє запитання. Як читач кому ви віддаєте перевагу?

Б. Я.: Я належу до тих, хто любить читати все. Тичину люблю, Сосюру люблю, Хвильового... Письменників «розстріляного відродження». З сучасних? Драча, Вінграновського, Павличка... Ліну Костенко...

В. А.: Дякую вам за розмову!

Б. Я.: І вам дякую! І хочу побажати всім в Україні успіху. Серця українців всього світу тут — на берегах Дніпра.

Вів розмову Віталій АБЛІЦОВ.

У «ДНІПРА» НАСТРІЙ РОБОЧИЙ

Чемпіонат країни з футболу. Вища ліга. 18 тур

«Верес» — «Кривбас». 0:0. 6500 глядачів. Суддя Бавикін (Харків).

«Шахтар» — «Металург». 0:0. 3000 глядачів. Суддя Татулян (Київ). На 13-й хв. Леонов («Шахтар») не реалізував пенальті.

«Металіст» — «Нива». 1:0 (1:0). 8000 глядачів. Суддя П'яних (Донецьк). Гол: Колесник (11).

«Таврія» — «Буковина». 1:0 (1:0). 2000 глядачів. Суддя Сидор (Львів). Гол: Волков (11).

«Торпедо» — «Чорноморець». 0:1 (0:0). 8000 глядачів. Суддя Головко (Дніпропетровськ). Гол: Кулик (48). На 37-й і 50-й хвилинах Ланцфер і Заєць (обидва «Торпедо») не реалізували пенальті.

«Дніпро» — «Кремінь». 2:0 (1:0). 10000 глядачів. Суддя Авдиш (Сімферополь). Голи: Полунін (17), Беженар (49).

«Динамо» — «Карпати». 0:0 8500 глядачів. Суддя Мельничук (Сімферополь).

«Зоря-МАЛС» — «Волинь». 2:1 (1:1). 5200 глядачів. Суддя Шебик (Київ). Голи: Ґусейнов (12), Фурсов (52) — у господарів; Федецький (35) — у гостей.

	В	Н	П	М	О
Дніпро	12	4	2	33—12	28
Динамо	9	7	2	25—8	25
Шахтар	8	7	3	26—14	23
Чорноморець	9	3	6	23—21	21
Металіст	8	5	5	25—18	21
Буковина	7	4	7	18—14	18
Металург	6	6	6	21—19	18
Карпати	5	8	5	20—20	18
Таврія	7	3	8	15—18	17
Волинь	7	3	8	23—30	17
Кривбас	5	5	8	16—24	15
Верес	5	4	9	16—25	14
Кремінь	4	6	8	10—25	14
Зоря-МАЛС	5	3	10	14—30	13
Нива	4	5	9	11—14	13
Торпедо	4	5	9	17—21	13

Лідер провів домашній матч проти «Кременя» упевнено і з настроєм. Рахунок відкрив красивим потужним ударом півзахисник дніпрян і національної збірної Полунін. А після перерви Беженар переграв воротаря гостей Сиротіна.

Незважаючи на нульову нічию, в Києві зустріч динамівців з львів'янами вийшла гострою і напруженою. В першому таймі, коли відбувалися, як на мене, головні події, господарі принаймні тричі загрожували воротам галичан. Однак Леоненко, Шкапенко і Анненков не скористалися моментами. Цього разу атака киян на відміну від попередніх поєдинків, коли вона відзначалася результативністю, не була злагодженою.

І тут слід сказати, що дуже грамотно побудували оборону «Карпати». Взагалі ця команда зіграла з гідністю і за найменшої нагоди дуже гостро контратакувала. До речі, гості першими мали, як кажуть, бездоганну нагоду відкрити рахунок, коли Гусин, скориставшись неузгодженістю київського захисту, вискочив сам на сам із Кутеповим. Але воротар продемонстрував блискучу майстерність і завидне холоднокров'я.

Цей тур примітний ще й тим, що не реалізовано три пенальті. Особливо не повезло автозаводцям Запоріжжя: вони двічі схибили і в підсумку програли одеситам на своєму полі. Нарешті після тривалої серії невдач перемогу здобули луганчани.

Черговий тур у вищій лізі гратиметься 2 квітня. А наступного дня до Києва прибудуть гравці національної збірної. Під керівництвом Олега Базилевича вони проведуть короткострокову підготовку до товариського матчу зі збірною Ізраїлю. Нагадаю, її призначено на 27 квітня в Одесі.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Перша ліга

ЛІДЕРИ ВЗИМКУ НЕ СПАЛИ

Завершилися зимові канікули і у команд першої ліги. Минулої суботи вони провели перші матчі другого кола. Характерна риса: напружена боротьба у кожній грі і безкомпромісність. Звичайно, в центрі уваги були зустрічі за участю лідерів.

Шепетівський «Темп» в Очакові зумів нав'язати господарям свою гру — швидку, комбінаційну і непередбачувану. Рахунок на 20-й хвилині відкрив Коляда. І одразу цей форвард потрапив під щільну опіку захисників. Та, мабуть, у Коляди цього дня був зоряний час, і він ще двічі на 30-й і 65-й хвилинах примушував воротаря очаківців виймати м'яч із сітки воріт. «Темп» переміг 3:0.

З таким же рахунком вінницька «Нива» вдома перемогла «Скалу» зі Стрия. Цікаво, що всі м'ячі господарі забили в першому таймі. Їх автори — Косовський (14), Надуда (19) та Гайдаржі (45).

Нелегко далася перемога «Прикарпаттю», яке в Івано-Франківську приймало сєверодонецький «Хімік». Як відомо, цей клуб з Донбасу успішно виступає у розиграші Кубка України. І матч з «Прикарпаттям» для «Хіміка» був своєрідною репетицією перед повторною грою у чвертьфіналі із запорізьким «Торпедо». Долю зустрічі вирішив єдиний гол, який забив 17-річний дебютант «Прикарпаття» Кріль.

На добре слово заслужив і охтирський «Нафтовик», який не знітився у Києві. Щоправда, друга команда «Динамо», відрядивши до «основи» своїх кращих гравців Мізіна, Пономаренка та Зав'ялова, дещо втратила у мобільності. Досвідчені футболісти «Нафтовика» вміло контролювали хід гри і не дозволили киянам хазяйнувати на полі. А єдиний гол, який приніс перемогу гостям, забив на 11-й хвилині Гриньов.

Навздогін за лідерами кинувся миколаївський «Евіс», який з приходом нового наставника Леоніда Колтуна значно зміцнив склад і помітно оновив тактичний арсенал. Олександрійська «Поліграфтехніка» першою відчула, що миколаївці додали у швидкості, комбінаційності. На 24-й хвилині Куліш примусив гостей розпочати з центру поля, а згодом відзначився Забранський (38). У другому таймі «Поліграфтехніці» вдалося стримати атаки миколаївців, які, щоправда, задовольнилися досягнутим результатом. Інші матчі завершилися так: СК «Одеса» — «Кристал» (Чортків) — 1:0, «Металург» (Нікополь) — «Шахтар» (Павлоград) — 1:0, «Приладист» (Мукачеве) — «Сталь» (Алчевськ) — 1:0, «Рось» (Біла Церква) — «Ворскла» (Полтава) — 0:0, «Норд-АМ — Поділля» (Хмельницький) — «Закарпаття» (Ужгород) — 2:1.

Після 23-го туру становище у стані лідерів не змінилося. Попереду — «Нафтовик» з 32 очками, у «Ниви» — 31 очко, у «Темпа» і СК «Одеси» — по 29, «Прикарпаття» — 28, «Ворскли» — 27, «Норд-АМ-Поділля» — 24, «Евіса» — 23.

Матчі 24-го туру гратимуться сьогодні.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Хокей

БЕЗ МЕДАЛЕЙ, АЛЕ...

Чемпіонат Європи з хокею серед жінок. Група В. Латвія — Великобританія — 3:0, Чехія — Франція — 3:2, Чехія — Великобританія — 1:1, Україна — Франція — 0:1. Єдину шайбу у ворота наших дівчат закинула Катрін Лабуре, яка стала найкращим бомбардиром турніру (5 влучень).

ПІДСУМКОВА ТАБЛИЦЯ

	В	Н	П	Ш	О
Латвія	3	0	1	10—5	6
Чехія	2	1	1	8—6	5
Франція	2	0	2	13—9	4
Великобританія	1	1	2	4—11	3
Україна	1	0	3	1—5	2

Перше місце, золоті медалі і путівку до групи А здобули хокеїстки Латвії. Нагадаю, що вони зовсім випадково потрапили на київські змагання. Відбірковий турнір прибалтійки програли саме збірній України. Але від чемпіонату відмовилися італійки, і вакансію тоді заповнила латвійська команда

Ну, а що ж господарки? Слід відзначити, що наша збірна — немовля, бо народилася трохи більше півроку тому. І їй ще не до снаги здобути комплект нагород. Але українські хокеїстки — єдині, кому вдалося переграти переможця турніру. Взагалі, ця симпатична команда, на думку фахівців, дуже перспективна. Отож, сподіватимемося, що вихованки тренера Михайла Воробйова прогресуватимуть і їхні великі перемоги ще попереду.

Директорат чемпіонату назвав кращих на лініях. Воротар — Лоліта Андрішевська (Латвія); захисник — Анжела Ледзеро (Франція); нападаюча — Мілена Трцкова (Чехія).

Віктор СТАНКЕВИЧ.

Телебачення

СЕРЕДА

31 березня

І ПРОГРАМА УТ

7.00 З сьомої до восьмої.
8.00 Худ. телефільм «Американська трагедія». 2 серія.
9.15 Свічадо.
10.00 Село і люди.
10.45 Артистичне казино.
11.45 Рушники Раїси Кушнеренко.
12.00 УТН.
12.10 Популярна класична музика.
12.45 Менора.
16.00 УТН.
16.10 Еники-Беники. Телегра для дітей.
16.40 Слово правди. Тернопільська книга.
17.25 Студія «Всесміх». Євген Дудар, з вдячністю...
19.00 УТН.
19.20 Наші гості. Співає Анне Вескі.
19.45 За і проти.
20.15 «Гоголівськими шляхами».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.20 Спорткур'єр.
21.35 Акценти.
21.50 Леся Українка. «На полі крові». Прем'єра телевистави.
22.35 Худ. телефільм «Американська трагедія». 3 серія.
0.00 Худ. телефільм «Американська трагедія». 4 серія.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

8.00 Новини.
8.20 Домісолька.
8.35 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
9.25 Співає Н. Кригін.
9.40 У дні шкільних канікул. «Про Червону Шапочку». Худ. телефільм. 2 серія.
10.50 Прес-експрес.
11.00 Новини.
11.20 «Собака, який умів співати». Худ. телефільм. 1 і 2 серії.
13.30 Прем'єра док. телефільм. «Сільські атлантиди».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.15 Призи X молодіжного фестивалю телепрограм. «Третий ангел вострубил». (Беларусь).
15.40 «КОАПП». Мультфільм. 7 і 8 серії.
16.00 Казки для дорослих і дітей з маленької Данії.
16.20 Прем'єра мультфільму «Літаючий будинок». 6 серія.
16.50 Технодром.
17.25 Телеканал «Останкіно» представляє.
17.55 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
18.55 Громадська думка.
19.40 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Громадська думка.
20.55 Хокей. Кубок ліги. Фінал. «Динамо» (Москва) — «Лада» (Тольятті). 2 і 3 періоди.
22.10 «Все життя душа мене веде...». О. Михайлов.
23.25 Л-клуб.
0.10 Прес-експрес.

ІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

9.05 Ура, канікули! «Соло для слона з оркестром». Худ. фільм. 2 серія.
10.10 Вустами маляти.
10.40 Наш сад.
11.10 Худ. телефільм «Санта-Барбара». 148 серія.
12.00 Портрет в інтер'єрі театру. Є. Панфілов.
12.40 Селянське питання.
16.00 ТрансРосефір. Далекий Схід.
16.45 Християнська програма. Десять заповідей.
17.15 Панове-товариші.
18.25 Свобода на Василівській, 13.
18.45 Київська панорама
19.25 Прем'єра худ. телефільму «Санта-Барбара». 149 серія.
20.15 Бумеранг. Телешоу.
21.30 Науково - популярний телефільм «Біля відмітки XVII віків».
22.30 Екран кримінальних повідомлень.
22.40 На сесії ВР Російської Федерації.
23.10 Фестиваль Пост-Монтре. Розважальна програма (Франція).

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.30 Мультфільми.
13.50 Худ. фільм «Життя і дивовижні пригоди Робінзона Крузо». Пригодницька стрічка.
15.10 Відеомузика.
15.30 Манера.
19.25 Мультфільми.
19.40 Худ. фільм «Анжеліка і король». Пригодницький фільм.
21.15 Інформаційна програма «Рулетка».
21.30 Худ. фільм «Холодне літо 53-го». Гостросюжетний фільм.
23.00 «Совок».

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, завідуючий відділом гуманітарних проблем; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

Рукописів не повертаємо.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 814907

Комбінат друку видавництва «Преса України».

252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0311058.